

АД МЕПСО

Врз основа на член 127 од Законот за енергетика* („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/25 и 135/25) Управниот одбор на операторот на електропреносниот систем на Република Северна Македонија, Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем во државна сопственост, Скопје, АД МЕПСО Скопје на седница одржана на 30.4.2026 година, по претходно одобрување на Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад на Република Северна Македонија, донесе:

ПРАВИЛА ЗА ПАЗАР НА БАЛАНСНА ЕНЕРГИЈА

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет и опсег

1. Со овие правила се уредуваат:

1. правата и обврските на давателите на услуги за балансирање;
2. постапката за набавка на услугите за балансирање;
3. методологијата за формирање на цени за услугите за балансирање, како и постапката за нивна пресметка, фактурирање и наплата, којашто треба да биде не дискриминаторна, да ги одразува реално направените трошоци и да овозможи минимизирање на трошоците за балансирање;
4. начинот на утврдување на активираните количини на услугите за балансирање коишто се порамнуваат помеѓу давателите на услугите за балансирање;
5. финансиското порамнување со давателите на услуги за балансирање, вклучувајќи ги и договорите и финансиските гаранции што се бараат од давателите на услуги во врска со порамнувањето на услугите за балансирање;
6. примената на паневропските, регионалните и националните ТСМ за балансирање.

1. Со овие правила се утврдува детално упатство за балансирање на електроенергетскиот систем, вклучувајќи го и воспоставувањето заеднички начела за набавка и порамнување на резервите за одржување на фреквенцијата, резервите за обновување на фреквенцијата и заменските резерви и заедничка методологија за активирање на резервите за обновување на фреквенцијата и заменските резерви.

2. Овие правила се применува на операторите на преносните системи („ОЕПС“), операторите на дистрибутивните системи („ОДС“), вклучувајќи ги затворените дистрибутивни системи, регулаторните органи, Агенцијата за соработка на енергетските регулатори („ACER“), Европската мрежа на оператори на преносни системи за електрична енергија („ENTSO-E“), трети страни на кои им се делегирани или доделени одговорности и други учесници на пазарот.

3. Овие правила се применува на сите преносни системи и интерконекции во Унијата, освен преносните системи на островите кои не се поврзани со други преносни системи преку интерконекции.

4. Доколку во една земја членка постои повеќе од еден ОЕПС, Овие правила се применува на сите ОЕПС во земјата членка. Кога ОЕПС нема функција релевантна за една или повеќе обврски според Овие правила, земјите членки можат да предвидат дека одговорноста за усогласување со тие обврски е доделена на еден или повеќе специфични ОЕПС.

5. Кога областа за регулирање на оптоварување-фреквенција („LFC“) се состои од два или повеќе ОЕПС, сите ОЕПС од таа LFC област можат да одлучат, под услов да добијат одобрение од надлежните регулаторни органи, да остварат една или повеќе обврски според Овие правила на координиран начин за сите области за планирање на LFC областа.

6. Европските платформи за размена на стандардни производи за балансна енергија можат да бидат отворени за ОЕПС што работат во Швајцарија под услов нејзиното национално право да ги спроведува главните одредби од законодавството на Унијата за пазарот на електрична енергија и да постои меѓувладин договор за соработка во областа на електроенергетскиот систем помеѓу Унијата и Швајцарија, или ако исклучувањето на Швајцарија може да доведе до непланирани физички текови на енергија преку Швајцарија, што ја загрозува сигурноста на системот во регионот.

7. Во согласност со условите од став 6, учеството на Швајцарија во европските платформи за размена на стандардни производи за балансна енергија ќе го одлучи Комисијата врз основа на мислење дадено од Агенцијата и сите ОЕПС во согласност со постапките утврдени во став 3 од член 4. Правата и одговорностите на швајцарските ОЕПС ќе бидат во согласност со правата и одговорностите на ОЕПС што работат во Унијата, овозможувајќи непречено функционирање на балансниот пазар на ниво на Унијата и еднакви услови за сите засегнати страни.

8. Овие правила се применува на сите системски состојби дефинирани во член 18 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485.

Член 2 Дефиниции

1. Следниве дефиниции ќе се применуваат:

(1) „пазар на балансна електрична енергија“ е целокупниот институционален, комерцијален и оперативен аранжман што воспоставува пазарно-базирано управување со балансирањето;

(2) „порамнување на дебалансот“ е механизам за финансиско порамнување за наплата или плаќање на балансно одговорната страна за нивните дебаланси;

(3) „корекција на дебаланс“ е количина енергија што ја претставува балансната енергија од давател на услуги за балансирање (во натамошниот текст ДУБ) и се применува од страна на ОЕПС за даден период на порамнување на дебалансот на засегнатите балансно одговорни страни, што се користи за пресметка на дебалансот на балансно одговорни страни

(4) „доделена количина“ е количина енергија физички внесена или повлечена од системот и припишана на балансно одговорна страна, за пресметување на дебалансот на таа балансно одговорна страна;

(5) „номиниран физички распоред“ е декларирана количина енергија на балансно одговорна страна што се користи за пресметување на нејзиниот дебаланс;

(6) „модел на централно диспечирање“ е модел на планирање и диспечирање каде што распоредите за производство и распоредите за потрошувачка, како и диспечирањето на постројките за производство на енергија и постројките за побарувачка, во однос на диспечерските постројки, се одредуваат од страна на ОЕПС во рамките на интегрираниот процес на планирање;

(7) „интегриран процес на планирање“ е итеративен процес кој користи најмалку понуди за интегриран процес на планирање кои содржат комерцијални податоци, сложени технички податоци на поединечни постројки за производство на енергија или постројки за

побарувачка и експлицитно ги вклучува карактеристиките на стартување, најновата анализа на адекватноста на контролната област и ограничувањата на оперативната сигурност како влезни вредности во процесот;

(8) „време на затворање на пазарот за интегриран систем за планирање“ е моментот кога не е дозволено да се поднесуваат или ажурираат понуди во рамките на интегрираниот систем за планирање за дадена итерација на тој процес;

(9) „модел ОЕПС-ОЕПС“ е модел за размена на услуги за балансирање каде што ДУБ обезбедува услуги за балансирање на својот поврзувачки ОЕПС, кој потоа ги обезбедува овие услуги за балансирање на ОЕПС што го поднесува барањето;

(10) „поврзувачки ОЕПС“ е ОЕПС што управува со областа за планирање во која давателите на услуги за балансирање и страните одговорни за балансирање треба да бидат во согласност со условите поврзани со балансирањето;

(11) „размена на услуги за балансирање“ е размена на балансна енергија и размена на балансен капацитет или и двете;

(12) „размена на балансна енергија“ е активирање понуди за балансна енергија за испорака на балансна енергија до ОЕПС во различна област за планирање од онаа во која е поврзан активираниот давател на услуги за балансирање;

(13) „размена на балансен капацитет“ е обезбедување балансен капацитет до ОЕПС во различна област за планирање од онаа во која е поврзан активираниот давател на услуги за балансирање;

(14) „пренос на балансен капацитет“ е пренос на балансен капацитет од првично договорениот давател на услуги за балансирање на друг давател на услуги за балансирање;

(15) „време на затворање на пазарот за балансна енергија“ е моментот кога поднесувањето или ажурирањето на понудата за балансирање енергија за стандарден производ на заедничка листа за рангирање на понуди повеќе не е дозволено;

(16) „период на подготовка“ е периодот помеѓу барањето од страна на поврзувачкиот ОЕПС во случај на модел ОЕПС-ОЕПС или од страна на договорниот ОЕПС во случај на модел ОЕПС-ДУБ и почетокот на периодот на постепено зголемување/намалување на моќноста;

(17) „време на целосно активирање“ е периодот помеѓу барањето за активирање од страна на поврзувачкиот ОЕПС во случај на модел ОЕПС-ОЕПС или од страна на договорниот ОЕПС во случај на модел ОЕПС-ДУБ и соодветната целосна испорака на предметниот производ;

(18) „период на деактивирање“ е периодот на постепен премин од испорака на целосната вредност до поставената вредност или од целосно повлекување до поставената вредност;

(19) „период на испорака“ е периодот на испорака во кој ДУБ ја испорачува целосната барана промена на внесувањето на моќност или целосната барана промена на повлекувањето енергија од системот;

(20) „период на важење“ е период кога понудата за балансна енергија понудена од ДУБ може да се активира, при што се почитуваат сите карактеристики на производот. Периодот на важење е дефиниран според времето на почеток и времето на завршување;

(21) „начин на активирање“ е начин на активирање на понудите за балансна енергија, рачно или автоматски, во зависност од тоа дали балансната енергија се активира рачно од оператор или автоматски на начин на затворена јамка;

(22) „деливост“ е можност ОЕПС да користи само дел од понудите за балансна енергија или понудите за балансен капацитет понудени од ДУБ, или во однос на активирање на моќност или во однос на времетраење;

(23) „заедничка листа за рангирање понуди“ е листа на понуди за балансна енергија сортирани по редослед на нивните цени на понуди, што се користат за активирање на тие понуди;

(24) „време на затворање на доставување понуди за енергија од страна на ОЕПС“ е најновата временска точка кога поврзувачкиот ОЕПС може да ги проследи понудите за балансната енергија добиени од ДУБ до функцијата за оптимизација на активирање;

(25) „функција за оптимизација на активирање“ е функција на управување со алгоритмот применет за оптимизирање на активирањето на понудите за балансната енергија;

(26) „функција на процесот на порамнување на дебалансот“ е улогата за управување со алгоритмот применет за управување со процесот на порамнување на дебалансот;

(27) „функција за порамнување на ОЕПС-ОЕПС“ е функција на извршување на порамнувањето на процесите на соработка помеѓу ОЕПС;

(28) „функција за оптимизација на набавка на капацитет“ е функција на управување со алгоритмот применет за оптимизација на набавката на балансен капацитет за ОЕПС кои разменуваат балансен капацитет.

(29) „модел на ОЕПС-ДУБ“ е модел за размена на услуги за балансирање каде што ДУБ обезбедува услуги за балансирање на својот поврзувачки ОЕПС, кој потоа ги обезбедува овие услуги за балансирање на ОЕПС што го поднесува барањето;

(30) „договорен ОЕПС“ е ОЕПС кој има договорни аранжмани за услуги за балансирање со давател на услуги за балансирање во друга област за планирање;

(31) „ОЕПС барател“ е ОЕПС кој бара испорака на балансна енергија.

2. Изразите употребени во овој правилник/во овие правила, кои не се дефинирани во ставот (1) на овој член, го имаат значењето согласно Законот за енергетика.

Член 3

Цели и регулаторни аспекти

1. Овие правила имаат за цел:

(а) поттикнување на ефективна конкуренција, недискриминација и транспарентност на балансните пазари;

(б) подобрување на ефикасноста на балансирањето, како и ефикасноста на европските и националните балансни пазари;

(в) интегрирање на балансните пазари и промовирање на можностите за размена на услуги за балансирање, а воедно придонесување за зголемување на оперативната сигурност;

(г) обезбедување дека набавката на услуги за балансирање е фер, објективна, транспарентна и пазарно базирана, избегнува прекумерни бариери за влез за нови учесници, поттикнување на ликвидноста на балансните пазари, а воедно спречување прекумерни нарушувања во рамките на внатрешниот пазар на електрична енергија;

(д) олеснување на учеството на одговор на побарувачката, вклучувајќи ги објектите за агрегирање и складирањето на енергија, истовремено обезбедувајќи тие да се натпреваруваат со други услуги за балансирање под еднакви услови и, каде што е потребно, да дејствуваат независно кога опслужуваат еден објект за побарувачка;

(ѓ) олеснување на учеството на обновливи извори на енергија и поддршка на постигнувањето на целта за Република Северна Македонија определена од Енергетска Заедница за зголемување на уделот на производство на обновлива енергија.

2. При примена на овие правила, земјите членки на ЕУ, договорени страни на Енергетска заедница, надлежните регулаторни органи и преносните системски оператори треба:

- (а) да ги применуваат начелата на пропорционалност и недискриминација;
- (б) да обезбедат транспарентност;
- (в) да го применуваат начелото на оптимизација помеѓу највисоката вкупна ефикасност и најниските вкупни трошоци за сите вклучени страни;
- (г) да обезбедат дека ОЕПС користат пазарно базирани механизми, колку што е можно повеќе, со цел да се обезбеди сигурност и стабилност на мрежата;
- (д) да обезбедат дека развојот на термински пазари, пазар „ден однапред“ и во тековниот ден не е компромитиран;
- (ѓ) да ја почитуваат одговорноста доделена на надлежниот ОЕПС за да се обезбеди сигурноста на системот, вклучително и како што е пропишано со националното законодавство;
- (е) да се консултираат со надлежните ОЕПС и да ги земат предвид потенцијалните влијанија врз нивниот систем;
- (ж) да ги земат предвид договорените европски стандарди и технички спецификации.

Член 4

Услови или методологии на ОЕПС

1. Методологијата за формирање на цени за услугите за балансирање, како и по стапката за нивна пресметка, фактурирање и наплата, којашто треба да биде не дискриминаторна, да ги одразува реално направените трошоците и да овозможи минимизирање на трошоците за балансирање е дадена во прилог 1 од овие правила и е составен дел на овие правила.

2. Доколку предлог за услови или методологии во согласност со овие правила треба да се развие и одобри од повеќе од еден ОЕПС, ОЕПС кои учествуваат треба тесно да соработуваат. ОЕПС, со помош на ЕНТСО-Е, редовно ги информираат надлежните регулаторни органи и Агенцијата за напредокот во развојот на овие услови или методологии.

3. Доколку засегнатите региони се составени од повеќе од пет договорни страни и/или земји членки и не се постигне консензус меѓу ОЕПС-и кои одлучуваат за предлозите за условите или методологиите во согласност со член 5(3), тие одлучуваат со квалификувано мнозинство. Квалификуваното мнозинство за предлози во согласност со член 5(3) бара мнозинство од:

(а) ОЕПС кои претставуваат најмалку 72 % од засегнатите договорни страни и/или земјите членки; и

(б) ОЕПС кои ги претставуваат договорни страни и/или земјите членки кои сочинуваат најмалку 65 % од населението на засегнатата област.

Во случај на неисполнување на процентот од став 4 точка (а) и (б) од овој член за донесување одлуки во согласност со член 5(3) мора да вклучува барем минимален број на ОЕПС-ите кои претставуваат повеќе од 35 % од населението на земјите договорни страни и/или членки учеснички, плус ОЕПС -ите кои претставуваат барем една дополнителна засегната договорни страни и/или земја членка, во спротивно ќе се смета дека е постигнато квалификувано мнозинство.

4. ОЕПС кои одлучуваат за предлози за услови или методологии во согласност со член 5(3) во однос на региони составени од пет земји членки или договорни страни или помалку, одлучуваат врз основа на консензус.

5. За одлуките на ОЕПС во согласност со став 4, се доделува еден глас по секоја земја членка и/или договорни страни. Доколку има повеќе од еден ОЕПС на територијата на една земја членка и/или договорни страни, земјата членка ги распределува правата на глас меѓу ОЕПС.

6. Доколку ОЕПС-и не поднесат предлог за услови или методологии до надлежните регулаторни органи Регулаторен одбор на Енергетската заедница и Агенција за соработка на енергетските регулатори (ACER) во роковите дефинирани во овие правила, тие треба да им ги достават на надлежните регулаторни органи, ECRB и на Агенцијата за соработка на енергетските регулатори релевантните нацрт-предлози за условите и одредбите или методологиите, како и образложение зошто не е постигнат договор. Агенцијата треба да ја информира Комисијата и, во соработка со надлежните регулаторни органи, на барање на Комисијата, да ги испита причините за неподнесување и да ја информира Комисијата за тоа. Комисијата ќе преземе соодветни чекори за да овозможи усвојување на потребните услови или методологии во рок од четири месеци од приемот на информациите од Агенцијата.

Член 5 Одобрување на условите или методологиите на ОЕПС

„1. Секој регулаторен орган, ECRB или, до степен во кој се засегнати земјите членки, Агенцијата за соработка меѓу енергетските регулатори, постапувајќи согласно член 2 од Процедурален акт бр. 2022/01/МС-ЕнС, ги одобрува условите и одредбите или методологиите изработени од операторите на преносниот систем (ОПС) согласно ставовите 3 и 4 од овој член. Пред нивното одобрување, ECRB или, каде што се засегнати земјите членки, Агенцијата за соработка меѓу енергетските регулатори или релевантните регулаторни органи ќе ги ревидираат предлозите, доколку е потребно, по консултација со соодветните ОПС, со цел да се обезбеди нивна усогласеност со целта на нивна конзистентност со Регулатива (ЕУ) 2017/2195 и придонес кон интеграција на пазарот, недискриминација, ефективна конкуренција и правилно функционирање на пазарот.

2. ОПС ги применуваат следните услови и одредби или методологии, како и нивните измени, одобрени од Агенцијата за соработка меѓу енергетските регулатори, постапувајќи согласно член 2 од Процедурален акт бр. 2022/01/МС-ЕнС:

(а) рамките за воспоставување европски платформи согласно членовите 20 став (1), 21 став (1) и 22 став (1) од Регулатива (ЕУ) 2017/2195;

(б) измените на тие рамки согласно членовите 20 став (5) и 21 став (5);

(в) стандардните производи за балансирачки капацитет согласно член 25 став (2);

(г) методологијата за класификација за активирање на понуди за балансирачка енергија согласно член 29 став(3);

(д) проценката за можно зголемување на минималниот обем на понуди согласно член 29 став (11);

(ѓ) методологиите за утврдување на цените на балансна енергија и прекуграничниот капацитет согласно член 30;

(е) усогласената методологија за распределба на прекуграничен капацитет согласно член 38 став (3);

(ж) методологијата за ко-оптимизирана распределба согласно член 40 став (1);

(з) правилата за порамнување помеѓу ОЕПС и ОЕПС за планираната размена на енергија во согласност со член 50(1);

(с) хармонизација на главните карактеристики на порамнување на дебалансот во согласност со член 52(2);

(и) рамката за воспоставување европска платформа за резерви за замена согласно член 19 став (1);

(ј) правилата за планираната размена на енергија во континентална Европа согласно член 50 став (3);

(к) правилата за порамнување на дебалансот на енергија согласно член 51 став (1).

3. Предлозите за одредени услови и методологии (вклучително регионални механизми за размена на балансен капацитет, пресметки на прекуграничен капацитет, алгоритам итн.) подлежат на одобрување од сите регулаторни органи во засегнатиот регион. Држава членка или договорна страна може да даде мислење до надлежниот регулаторен орган.

4. Одредени предлози (како исклучоци, национални методологии, услови за балансирање, механизми за порамнување и сл.) се одобруваат од секој поединечен регулаторен орган за секој случај посебно.

5. Предлогот за услови или методологии треба да вклучува предложен временски рок за нивно спроведување и опис на нивното очекувано влијание врз целите на оваа регулатива. Времето за спроведување нема да биде подолго од 12 месеци по одобрувањето од страна на надлежните регулаторни органи, освен кога сите надлежни регулаторни органи се согласуваат да го продолжат временскиот рок за спроведување или кога во оваа регулатива се утврдени различни временски рокови. Предлозите за условите и одредбите или методологиите што подлежат на одобрување од неколку регулаторни органи во согласност со ставовите 3, ќе бидат доставени до ECRB и, до степен до кој земјите-членки се засегнати, до Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, во рок од една недела од нивното поднесување до регулаторните органи. Предлозите за условите и одредбите или методологиите што подлежат на одобрување од еден регулаторен орган во согласност со став 4, може да се достават до ECRB и, до степен до кој земјите-членки се засегнати, до Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија во рок од еден месец од нивното поднесување по дискреционо право на регулаторниот орган, додека тие ќе бидат доставени по барање на ECRB или, до степен до кој земјите-членки се засегнати, по барање на Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија доколку ECRB или Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија сметаат дека предлогот има прекугранично влијание. На барање од надлежните регулаторни органи, ECRB или, до степен до кој се засегнати земјите-членки, Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, постапувајќи во согласност со член 2 од Процедуралниот закон бр. 2022/01/МС-EnC, ќе издаде мислење во рок од три месеци за предлозите за условите и одредбите или методологиите.

6. Доколку одобрувањето на условите и одредбите или методологиите во согласност со став 3 од овој член или измената во согласност со член 6 бара одлука од повеќе од еден регулаторен орган, надлежните регулаторни органи се консултираат и тесно соработуваат и координираат едни со други со цел да постигнат договор. Доколку Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија или ECRB издадат мислење, надлежните регулаторни органи го земаат предвид тоа мислење. Регулаторните органи или, каде што е надлежно, ECRB или, до степен до кој се вклучени земјите-членки, Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, постапувајќи во согласност со член 2 од Процедуралниот акт бр. 2022/01/МС-EnC, одлучуваат за условите или методологиите поднесени во согласност со ставовите 3 и 4, во рок од шест месеци по приемот на условите или методологиите од страна на ECRB или, до степен до кој се вклучени земјите-членки, Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија или надлежниот регулаторен орган или, каде што е применливо, од страна на последниот засегнат релевантен регулаторен орган. Периодот започнува на денот што следи по денот на кој предлогот е доставен до Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, ECRB или до последниот засегнат регулаторен орган во согласност со став 3 или, каде што е применливо, до надлежниот регулаторен орган во согласност со став 4.

7. Доколку надлежните регулаторни органи не успеале да постигнат договор во рокот наведен во став 6, или по нивно заедничко барање, или по барање на ECRB или, до степен до кој се вклучени земјите-членки, Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија согласно третиот потстав од член 5(3) од Регулативата (ЕУ) 2019/942, ECRB или, до степен до кој се засегнати земјите-членки, Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, постапувајќи во согласност со член 2 од Процедуралниот закон бр. 2022/01/МС-EnC, ќе донесе одлука во врска со поднесените предлози за услови и одредби или методологии во рок од шест месеци од денот на упатувањето, во согласност со член 5(3) и вториот потстав од член 6(10) од Регулативата (ЕУ) 2019/942.

8. Секоја страна може да поднесе приговор против релевантен системски оператор или ОПС во врска со обврските или одлуките на тој системски оператор или ОПС според овие правила и може да го упати приговорот до надлежниот регулаторен орган, кој, ќе донесе одлука во рок од два месеци по приемот на приговорот. Овој рок може да се продолжи за уште два месеци доколку надлежниот регулаторен орган бара дополнителни информации. Овој продолжен рок може дополнително да се продолжи со согласност на подносителот на жалбата. Одлуката на надлежниот регулаторен орган е обврзувачка и конечна.

Член 6

Измени на условите или методологиите на ОЕПС

1. Доколку Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, ECRB, сите релевантни регулаторни органи заедно или надлежниот регулаторен орган бараат измена за да ги одобрат условите или методологиите поднесени во согласност со член 5(2), (3) и (4), соодветните ОЕПС поднесуваат предлог за изменети услови или методологии за одобрување во рок од 2 месеци по барањето од Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, ECRB или надлежните регулаторни органи. ECRB или, до степен до кој земјите-членки се засегнати, Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, постапувајќи во согласност со член 2 од Процедуралниот закон бр. 2022/01/МС-EnC, или надлежните регулаторни органи одлучуваат за изменетите услови или методологии во рок од 2 месеци по нивното поднесување.

2. Доколку надлежните регулаторни органи не успеале да постигнат договор за условите или методологиите во рокот од 2 месеци, или по нивно заедничко барање, или по барање на ECRB или, до степен до кој земјите-членки се засегнати, барањето на Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, постапувајќи во согласност со член 2 од Процедуралниот закон бр. 2022/01/МС-EnC според третиот подстав од член 5(3) од Регулативата (ЕУ) 2019/942, ECRB или, до степен до кој земјите-членки се засегнати, Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, постапувајќи во согласност со член 2 од Процедуралниот закон бр. 2022/01/МС-EnC, ќе донесат одлука во врска со изменетите услови или методологии во рок од 6 месеци, во согласност со член 5(3) и вториот подстав од член 6(10) од Регулативата (ЕУ) 2019/942. Доколку релевантните ОПС не поднесат предлог за изменети услови или методологии, ќе се применува постапката предвидена во член 4.

3. Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, ECRB или регулаторните органи каде што се одговорни за усвојување на условите и одредбите или методологиите во согласност со член 5(2), (3) и (4) можат соодветно да побараат предлози за измени на тие услови и одредби или методологии и да утврдат рок за поднесување на тие предлози. ОПС-ите одговорни за развој на предлог за услови и одредби или методологии можат да предложат измени до регулаторните органи, ECRB и, до степен до кој земјите-членки се

засегнати, до Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија. Предлозите за измени на условите и одредбите или методологиите треба да бидат доставени на консултации во согласност со постапката утврдена во член 10 и одобрени во согласност со постапката утврдена во членовите 4 и 5.

Член 7

Објавување на условите или методологиите на интернет

ОЕПС одговорни за утврдување на условите или методологиите во согласност со овие правила ги објавуваат на својата web-страница, по одобрувањето согласно одредбите од овие правила од страна на Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, ECRB или надлежните регулаторни органи или, доколку не е потребно такво одобрување, по нивното воспоставување, освен кога таквите информации се доверливи во согласност со член 11.

Член 8

Надоместување на трошоците

1. Трошоците поврзани со обврските наметнати на системските оператори или доделените трети субјекти во согласност со овие правила се проценуваат од страна на надлежните регулаторни органи во согласност со член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944 како што е адаптирана и усвоена со Одлуката на Министерскиот совет 2021/13/МС-ЕнС.

2. Трошоците што се сметаат за разумни, ефикасни и пропорционални од страна на надлежниот регулаторен орган се надоместуваат преку мрежни тарифи или други соодветни механизми како што се утврдени од надлежните регулаторни органи.

3. Доколку бидат побарани од надлежните регулаторни органи, системските оператори или доделените субјекти, во рок од три месеци од барањето, ги доставуваат потребните информации за да се олесни процената на настанатите трошоци.

4. Сите трошоци настанати од учесниците на пазарот при исполнување на барањата од овие правила се на товар на тие учесници на пазарот.

Член 9

Вклучување на засегнатите страни

ECRB или до степен до кој земјите-членки се засегнати, Агенцијата за соработка на регулаторите за енергија, постапувајќи во согласност со член 2 од Процедуралниот закон бр. 2022/01/МС-ЕнС, во тесна соработка со ЕНТСО-Е, организира вклучување на засегнатите страни во врска со пазарот на балансна енергија и други аспекти од спроведувањето на овие правила. Таквото вклучување вклучува редовни состаноци со засегнатите страни за да се идентификуваат проблемите и да се предложат подобрувања поврзани со интеграцијата на балансниот пазар.

Член 10

Јавна консултација

1. ОЕПС одговорни за поднесување предлози за услови или методологии или нивни измени во согласност со овие правила, треба да се консултираат со засегнатите страни, вклучувајќи ги и надлежните органи на секоја земја членка и договорна страна, за нацрт-предлозите за услови или методологии и други мерки за спроведување во период не пократок од еден месец.

2. Консултацијата треба да трае во период не пократок од еден месец.

3. Најмалку предлозите во согласност со точките, (б), (в), (г), (д), (ѓ), (г), и (о) од член 5 став (3) треба да бидат предмет на јавна консултација на релевантното регионално ниво.

4. Најмалку предлозите во согласност со точките (а), (б), (в), (г), (д), (ѓ), (е) и (з) од член 5 став(4) треба да бидат предмет на јавни консултации во секоја засегната договорна страна.

5. ОЕПС одговорни за предлогот за услови или методологии треба соодветно да ги разгледаат ставовите на засегнатите страни што произлегуваат од консултациите спроведени во согласност со ставовите од 2 до 5, пред да ги достават тие предлози за регулаторно одобрување. Во сите случаи, заедно со поднесувањето треба да се обезбеди цврста основа за вклучување или невклучување на ставовите што произлегуваат од консултациите и да се објави навремено пред или истовремено со објавувањето на предлогот за услови или методологии.

Член 11

Обврски за доверливост

1. Секоја доверлива информација примена, разменета или пренесена во согласност со овие правила подлежи на условите за професионална тајна утврдени во ставовите 2, 3 и 4.

2. Обврската за професионална тајна се однесува на секое лице кое е предмет на одредбите од овие правила.

3. Доверливите информации примени од лицата или регулаторните органи наведени во став 2 во текот на извршувањето на нивните должности не смеат да се откриваат на друго лице или орган, без да е во спротивност на случаите опфатени со националното право, другите одредби од овие правила или друго релевантно законодавство на Енергетската Заедница или националното законодавство.

4. Без да е во спротивност на случаите опфатени со националното право или законодавството на Енергетската Заедница, регулаторните органи, телата или лицата кои примаат доверливи информации во согласност со овие правила можат да ги користат само за целите на извршување на своите должности во согласност со овие правила, освен кога е дадена писмена согласност од примарниот сопственик на податоците.

Член 12

Објавување информации

1. Сите субјекти наведени во член 1 став (2) треба да им ги обезбедат на ОЕПС сите релевантни информации за да ги исполнат своите обврски утврдени во ставовите од 3 до 5.

2. Сите субјекти наведени во член 1 став (2) треба да обезбедат информациите во ставовите од 3 до 5 да се објавуваат во време и во формат што не создава реална или потенцијална конкурентска предност или неповолност за кое било лице или претпријатија.

3. Секој ОЕПС треба да ги објави следниве информации штом ќе станат достапни:

(а) информации за моменталниот систем на балансирање на неговата област на планирање или областите на планирање, што е можно поскоро, но не подоцна од 30 минути по реалното време;

(б) информации за сите понуди за балансна енергија од неговата област на планирање или области на планирање, анонимни каде што е потребно, најдоцна 30 минути по завршувањето на релевантната пазарна временска единица. Информациите треба да вклучуваат:

- (i) вид на производ;
- (ii) период на важење;
- (iii) понудени количини;
- (iv) понудени цени;
- (v) информации за тоа дали понудата е прогласена за недостапна;
- (в) информации за тоа дали понудата за балансна енергија е конвертирана од специфичен производ или од интегриран процес на планирање најдоцна 30 минути по завршувањето на релевантната пазарна временска единица;
- (г) информации за тоа како понудите за балансна енергија од специфични производи или од интегриран процес на планирање се конвертирани во понуди за балансна енергија од стандардни производи најдоцна 30 минути по завршувањето на релевантната пазарна временска единица;
- (д) агрегирани информации за понудите за балансна енергија најдоцна 30 минути по завршувањето на релевантната пазарна временска единица, кои треба да вклучуваат:
 - (i) вкупна количина од понудените понуди за балансна енергија;
 - (ii) вкупната количина од понудените понуди за балансна енергија поделени по вид на резерви;
 - (iii) вкупна количина од понудени и активирани понуди за балансна енергија поделени за стандардни и специфични производи;
 - (iv) количина недостапни понуди поделени по вид резерви;
- (ѓ) информации, доколку е потребно анонимни, за понудените количини и понудените цени за набавениот балансен капацитет најдоцна еден час по објавувањето на резултатите од набавката до понудувачите;
- (е) почетните услови поврзани со балансирањето наведени во член 18 најмалку еден месец пред барањето и сите измени на условите веднаш по одобрувањето од страна на надлежниот регулаторен орган во согласност со член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944 како што е адаптирана и усвоена со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2021/13/МС-ЕнС.;
- (ж) информации за распределбата на меѓузонскиот капацитет за размена на балансен капацитет или споделување на резерви во согласност со член 38 најдоцна 24 часа по распределбата и најдоцна 6 часа пред користењето на доделениот меѓузонски капацитет:
 - (i) датум и време кога е донесена одлуката за распределба;
 - (ii) период на распределба;
 - (iii) доделени количини;
 - (iv) пазарни вредности што се користат како основа за процесот на распределба во согласност со член 39 од Регулативата (ЕУ) 2017/2195;
- (з) информации за користењето на доделениот меѓузонски капацитет за размена на балансен капацитет или споделување на резерви во согласност со член 38 најдоцна една недела по користењето на доделениот меѓузонски капацитет:
 - (i) количина доделен и искористен меѓузонски капацитет по пазарна временска единица;
 - (ii) количина ослободен меѓузонски капацитет за последователни временски рамки по пазарна временска единица;
 - (iii) проценети реализирани трошоци и придобивки од процесот на распределба;
- (с) одобрени методологии наведени во членовите 40, 41 и 42 најмалку еден месец пред примената;
- (и) опис на барањата на секој развиен алгоритам и измени на него наведени во член 58, најмалку еден месец пред примената;

(j) заеднички годишен извештај наведен во член 59.

4. Под услов на одобрување во согласност со член 18, ОЕПС може да се откаже од објавувањето информации за понудените цени и количини на балансен капацитет или понуди за балансна енергија доколку е оправдано од причини поврзани со злоупотреба на пазарот и доколку не е штетно за ефикасното функционирање на пазарите на електрична енергија. ОЕПС ги пријавува таквите задржувања најмалку еднаш годишно до надлежниот регулаторен орган во согласност со член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944 како што е адаптирана и усвоена со Одлуката на Министерскиот совет 2021/13/МС-ЕнС.

5. Во рок од две години од денот на влегување во сила на овие правила, секој ОЕПС ги објавува информациите во согласност со став 3 во заеднички договорен или применет хармонизиран формат најмалку преку платформата за транспарентност на информациите воспоставена во согласност со член 3 од Регулативата (ЕУ) бр. 543/2013 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2015/01/МС-ЕнС.

Член 13

Делегирање и доделување задачи

1. ОЕПС може да делегира целосно или делумно каква било задача што му е доверена во согласност со овие правила на едно или повеќе трети лица, доколку третото лице може да ја извршува соодветната функција најмалку подеднакво ефикасно како и ОЕПС што ја делегира. ОЕПС што ја делегира задачата останува одговорен за обезбедување усогласеност со обврските според овие правила, вклучително и обезбедување пристап до информации потребни за следење од страна на надлежните регулаторни органи во согласност со Член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944 како што е адаптиран и усвоен со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2021/13/МС-ЕнС.2. Пред делегирањето, засегнатата трета страна треба да му ја покаже на ОЕПС што ја делегира својата способност да ги исполни задачите што треба да се делегираат.

2. Во случај сите или дел од кои било задачи наведени во овие правила да бидат делегирани на трето лице, ОЕПС што ја делегира задачата треба да обезбеди дека се склучени соодветни договори за доверливост во согласност со обврските за доверливост на ОЕПС што делегира пред делегирањето. По делегирањето на сите или дел од кои било задачи на трето лице, ОЕПС што ги делегира мора да го информира надлежниот регулаторен орган и да ја објави оваа одлука на интернет.

3. Без да е во спротивност со задачите доверени на ОЕПС во согласност со Директива (ЕУ) 2019/944 како што е адаптирана и усвоена со Одлука 2021/13/МС-ЕнС на Министерскиот совет, договорна страна, или каде што е применливо, релевантен регулаторен орган, може да додели задачи или обврски доверени на ОЕПС во согласност со Овие правила на една или повеќе трети страни. Засегнатата договорна страна, или каде што е применливо, засегнатиот регулаторен орган, може да додели само задачи и обврски на ОЕПС кои не бараат директна соработка, заедничко донесување одлуки или склучување договорни односи со ОЕПС од други договорни страни. Пред доделувањето, засегнатата трета страна треба да ја покаже на договорна страна, или каде што е применливо, на надлежниот регулаторен орган, својата способност да ја исполни задачата што треба да се делегира.

4. Во случај задачите и обврските да бидат делегирани на трета страна од договорна страна или регулаторен орган, упатувањата на ОЕПС во Овие правила треба да се разберат како упатувања на субјектот на кој се делегирани. Релевантниот регулаторен орган треба да обезбеди регулаторен надзор на доделениот субјект во однос на доделените задачи и обврски.

ПАЗАР НА БАЛАНСНА ЕНЕРГИЈА

ПОГЛАВЈЕ 1

Функции и одговорности

Член 14

Улога на ОЕПС-и

1. Секој ОЕПС е одговорен за набавка на услуги за балансирање од даватели на услуги за балансирање со цел да се обезбеди оперативна сигурност.

2. Секој ОЕПС применува модел на самодиспечирање за одредување на распоредите за производство и распоредите за потрошувачка. ОЕПС кои применуваат модел на централно диспечирање во моментот на влегување во сила на Овие правила, треба да го известат надлежниот регулаторен орган во согласност со Член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944, како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2021/13/МС-ЕнС со цел да продолжат да применуваат модел на централно диспечирање за одредување на распоредите за производство и распоредите за потрошувачка. Надлежниот регулаторен орган треба да потврди дали задачите и одговорностите на ОЕПС се во согласност со дефиницијата во член 2(18).

Член 15

Соработка со ОДС-и

1. ОДС-и, ОЕПС-и, давателите на услуги за балансирање и страните одговорни за балансирање треба да соработуваат за да обезбедат ефикасно и ефективно балансирање.

2. Секој ОДС треба навремено да ги обезбеди сите потребни информации за да го изврши порамнувањето на дебалансот до поврзувачкиот ОЕПС во согласност со условите поврзани со балансирањето во согласност со член 18.

3. Секој ОЕПС може, заедно со ОЕПС поврзувачкиот давател на резерви во рамките на контролната зона на ОЕПС, да разработат методологија за распределба на трошоците што произлегуваат од активностите на ОЕПС во согласност со ставовите 4 и 5 од член 182 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено од страна на Министерскиот совет Одлука 2022/03/МС-ЕнС. Методологијата треба да обезбеди фер распределба на трошоците, земајќи ги предвид одговорностите на вклучените страни.

4. ДСО-и треба да го известат ОЕПС за сите ограничувања дефинирани во согласност со ставовите 4 и 5 од член 182 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485, како што е адаптирано и усвоено со Одлука на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕнС што би можеле да влијаат врз барањата утврдени во овие правила.

Член 16

Улога на давателите на услуги за балансирање

1. ДУБ треба да се квалификува за обезбедување понуди за балансна енергија или балансен капацитет кои се активирани или набавени од страна на поврзувачкиот ОЕПС или, во моделот ОЕПС-ДУБ, од страна на договорниот ОЕПС. Успешното завршување на процесот на претквалификација, обезбеден од страна на поврзувачкиот ОЕПС и

обработена во согласност со член 159 и член 162 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлука на Министерскиот совет 2022/03/МС-EnC, се смета за предуслов за успешно завршување на процесот на квалификација за да се стане давател на услуги за балансирање во согласност со овие правила.

2. Секој давател на услуги за балансирање ги доставува до поврзувачкиот ОЕПС своите понуди за балансен капацитет кои влијаат на една или повеќе страни одговорни за балансирање.

3. Секој давател на услуги за балансирање кој учествува во процесот на набавка за балансен капацитет ги доставува и има право да ги ажурира своите понуди за балансен капацитет пред времето на затворање на процесот на набавка.

4. Секој давател на услуги за балансирање со договор за балансен капацитет треба да достави до својот поврзувачки ОЕПС понуди за балансна енергија или понуди за интегриран процес на планирање што одговараат на количината, производите и другите барања утврдени во договорот за балансен капацитет.

5. Секој давател на услуги за балансирање има право да ги достави до својот поврзувачки ОЕПС понудите за балансната енергија од стандардни производи или специфични производи или понуди за интегриран процес на планирање за кои го поминал процесот на претквалификација во согласност со член 159 и член 162 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлука на Министерскиот совет 2022/03/МС-EnC.

6. Цената на понудите за балансната енергија или понудите за интегриран процес на планирање од стандардни и специфични производи во согласност со став 4 нема да биде однапред одредена во договор за балансен капацитет. ОЕПС може да предложи исклучок од ова правило во предлогот за условите поврзани со поставувањето на балансирање во согласност со член 18. Таквото изземање се однесува само на специфични производи во согласност со член 26 став (3) точка (б) и ќе биде придружено со образложение што покажува поголема економска ефикасност.

7. Не смее да има дискриминација помеѓу понудите за балансната енергија или понудите за интегриран процес на планирање поднесени во согласност со став 4 и понудите за балансната енергија или понудите за интегриран процес на планирање поднесени во согласност со став 5.

8. За секој производ за балансната енергија или балансен капацитет, единицата за обезбедување резерва, групата за обезбедување резерва, постројката за побарувачка или третата страна и поврзаните страни одговорни за балансирање во согласност со член 18 став (4) точка (г), треба да припаѓаат на истата област на планирање.

Член 17

Улога на страните одговорни за балансирање

1. Во реално време, секоја балансно одговорна страна треба да се стреми да биде избалансирана или да придонесува кон балансирање на електроенергетскиот систем во реално време. Деталните барања во врска со оваа обврска треба да бидат дефинирани во предлогот за условите поврзани со организација на балансирањето во согласност со член 18.

2. Секоја балансно одговорна страна треба да биде финансиски одговорна за дебалансите за кои се врши порамнување со поврзувачкиот ОЕПС.

3. Пред времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден, секоја балансно одговорна страна може да ги промени распоредите потребни за пресметување на нејзината позиција во согласност со член 54. ОЕПС што применуваат

модел на централно диспечирање можат да утврдат специфични услови и правила за промена на распоредите на балансно одговорната страна во условите поврзани со поставувањето на балансирање во согласност со член 18.

4. По времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден, секоја балансно одговорна страна може да ги промени внатрешните комерцијални распореди потребни за пресметување на нејзината позиција во согласност со член 54 во согласност со правилата утврдени во условите поврзани со организацијата на балансирање во согласност со член 18.

Член 18

Услови поврзани со балансирање

1. Најдоцна во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овие правила и за сите области за планирање на договорна страна, ОЕПС на оваа договорна страна треба да развијат предлог во врска со:

(а) условите за давателите на услуги за балансирање;

(б) условите за балансно одговорни страни.

Кога областа на LFC се состои од два или повеќе ОЕПС, сите ОЕПС од таа област на LFC можат да развијат заеднички предлог, под услов да бидат одобрени од надлежните регулаторни органи.

2. Условите во согласност со став 1, исто така, треба да ги вклучуваат правилата за суспендирање и обновување на пазарните активности во согласност со член 36 од Регултивата (ЕУ) 2017/2196 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС и правилата за порамнување во случај на суспензија на пазарот во согласност со член 39 од Регултивата (ЕУ) 2017/2196 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС, откако ќе бидат одобрени во согласност со член 4 од Регултивата (ЕУ) 2017/2196. како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС.

3. При изработка на предлози за услови за давателите на услуги за балансирање и страните одговорни за балансирање, секој ОЕПС треба:

(а) да се координира со ОЕПС-и и ОДС-и кои можат да бидат засегнати од тие услови;

(б) да ги почитува рамките за воспоставување европски платформи за размена на балансна енергија и за процесот на порамнување на дебалансот во согласност со членовите 19, 20, 21 и 22 од Регултивата (ЕУ) 2017/2195;

(в) да вклучува други ОДС-и и други засегнати страни во текот на целиот развој на предлогот и да ги зема предвид нивните ставови без да се наруши јавната консултација во согласност со член 10.

4. Условите за давателите на услуги за балансирање треба:

(а) да дефинираат разумни и оправдани барања за давателите на услуги за балансирање;

(б) да дозволат агрегирање на постројки за побарувачка, постројки за складирање на енергија и постројки за производство на енергија во област за планирање за да понудат услуги за балансирање во согласност со условите наведени во став 5 (в);

(в) да дозволат сопствениците на постројки за побарувачка, трети страни и сопствениците на постројки за производство на енергија од конвенционални и обновливи извори на енергија, како и сопствениците на единици за складирање енергија, да станат даватели на услуги за балансирање;

(г) да бараат секоја понуда за балансирање енергија од давател на услуги за балансирање да биде доделена на една или повеќе страни одговорни за балансирање за да се овозможи пресметка на корекцијата на дебалансот во согласност со член 49.

5. Условите за давателите на услуги за балансирање треба да содржат:

(а) правила за процесот на квалификација за да станат даватели на услуги за балансирање во согласност со член 16;

(б) правила, барања и временски рокови за набавка и пренос на балансен капацитет во согласност со членовите 32, 33 и 34;

(в) правила и услови за агрегирање на постројки за побарувачка, постројки за складирање на енергија и постројки за производство на електрична енергија во област за планирање за да станат даватели на услуги за балансирање;

(г) барања за податоци и информации што треба да се достават до поврзувачкиот ОЕПС и, каде што е релевантно, до ОДС поврзувачкиот давател на резерви за време на процесот на претквалификација и работењето на балансниот пазар;

(д) правила и услови за доделување на секоја понуда за балансна енергија од давател на услуги за балансирање на една или повеќе страни одговорни за балансирање во согласност со став 4 точка (г);

(ѓ) барања за податоци и информации што треба да се достават до поврзувачкиот ОЕПС и, каде што е релевантно, до ОДС поврзувачкиот давател на резерви за да се евалуираат одредбите за услуги за балансирање во согласност со член 154 став (1), член 154 став (8), член 158 став (1) точка (д), член 158 став (4) точка (б), член 161 став (1) точка (ѓ) и член 161 став (4) точка (б) од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС;

(е) дефиниција на локација за секој стандарден производ и секој специфичен производ земајќи го предвид став 5 точка (в);

(ж) правила за одредување на количината балансна енергија што треба да се порамни со ДУБ во согласност со член 45;

(з) правила за порамнување на давателите на услуги за балансирање дефинирани во согласност со Поглавјата 2 и 5 од Наслов V;

(с) максимален период за финализирање на порамнувањето на балансната енергија со ДУБ во согласност со член 45, за кој било даден период на порамнување на дебалансот;

(и) последици во случај на непочитување на условите што важат за давателите на услуги за балансирање.

6. Условите за страните одговорни за балансирање треба да содржат:

(а) дефиниција на одговорност за балансирање за секоја врска на начин што ќе избегне какви било празнини или преклопувања во одговорноста за балансирање на различните учесници на пазарот кои обезбедуваат услуги за таа врска;

(б) барања за станување балансно одговорна страна;

(в) барање сите страни одговорни за балансирање да бидат финансиски одговорни за своите дебаланси и дека дебалансите ќе бидат порамнети со поврзувачкиот ОЕПС;

(г) барања за податоци и информации што треба да се достават до поврзувачкиот ОЕПС за пресметување на дебаланс;

(д) правила според кои страните одговорни за балансирање ги менуваат своите распореди пред и по времето на затворање на пазарот на енергија во тековниот ден во согласност со ставовите 3 и 4 од член 17;

(ѓ) правила за порамнување на страните одговорни за балансирање дефинирани во согласност со Поглавје 4 од Наслов V;

(е) разграничување на област на дебаланс во согласност со член 54 став (2) и област на дефинирање цена на дебаланс;

(ж) максимален период за финализирање на порамнувањето на дебалансите со страните одговорни за балансирање за кој било даден период на порамнување на дебалансите во согласност со член 54;

(з) последичиво случај на непочитување на условите што се однесуваат на страните одговорни за балансирање;

(с) обврска за страните одговорни за балансирање да ги достават до поврзувачкиот ОЕПС сите измени на позицијата;

(и) правилата за порамнување во согласност со членовите 52, 53, 54 и 55;

(ј) доколку постојат, одредби за исклучување на дебалансите од порамнувањето на дебалансот кога тие се поврзани со воведување ограничувања на зголемувањето за ублажување на детерминистичките фреквентни отстапувања во согласност со член 137 став (4) од Регулацијата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-EnC.

7. Секој поврзувачкиот ОЕПС може да ги вклучи следните елементи во предлогот за условите за давателите на услуги за балансирање или во условите за страните одговорни за балансирање:

(а) барање до давателите на услуги за балансирање да достават информации за неискористениот производствен капацитет и други ресурси за балансирање од страна на давателите на услуги за балансирање, по времето на затворањето на пазарот „ден-однапред“ и по времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден;

(б) каде што е оправдано, барање за давателите на услуги за балансирање да го понудат неискористениот производствен капацитет или другите ресурси за балансирање преку понуди за балансна енергија или интегрирани понуди за процесот на планирање на балансите пазари по затворањето на пазарот „ден-однапред“, без да се загрози можноста давателите на услуги за балансирање да ги променат своите понуди за балансна енергија пред времето на затворање на пазарот за балансна енергија или рокот за доставување понуди за интегриран систем за планирање поради тргување во рамките на пазарот за тековниот ден;

(в) каде што е оправдано, барање давателите на услуги за балансирање да го понудат неискористениот производствен капацитет или другите ресурси за балансирање преку понуди за балансна енергија или интегрирани понуди за процесот на планирање на балансите пазари по времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден;

(г) специфични барања во однос на позицијата на страните одговорни за балансирање, поднесени по временската рамка на пазарот ден-однапред, за да се обезбеди дека збирот на нејзините распореди за надворешна трговија и нејзините распореди за домашна трговија е еднаков на збирот на физичките распореди за производство и потрошувачка, земајќи ја предвид компензацијата на загубите на електрична енергија, каде што е релевантно;

(д) изземање од објавување информации за понудените цени на балансна енергија или понуди за балансен капацитет поради загриженост за злоупотреба на пазарот во согласност со член 12 став (4);

(ѓ) изземање за специфични производи дефинирани во член 26 став (3) точка (б) за претходно одредување на цената на понудите за балансна енергија од договор за балансен капацитет во согласност со член 16 став (6);

(е) барање за користење на двојно одредување на цените за сите дебаланси врз основа на условите утврдени во согласност со член 52 став (2) точка (г) подточка(i) од Регулацијата (ЕУ) 2017/2195 и методологијата за примена на двојно одредување на цените во согласност со член 52 став (2) точка (г) подточка(ii) од Регулацијата (ЕУ) 2017/2195.

8. ОЕПС кои применуваат модел на централно диспечирање, исто така, треба да ги вклучат следните елементи во условите поврзани со балансирањето:

(а) време на затворање на пазарот за интегриран систем за планирање во согласност со член 24 став (5);

(б) правилата за ажурирање на понудите за процесот на интегрирано планирање по секое време на затворање на пазарот за интегриран систем за планирање во согласност со член 24 став (6);

(в) правилата за користење на понудите за процесот на интегрирано планирање пред времето на затворање на пазарот на балансна енергија во согласност со член 24 став (7);

(г) правилата за конверзија на понудите за процесот на интегрирано планирање во согласност со член 27.

9. Секој ОЕПС треба да го следи исполнувањето од страна на сите страни на барањата утврдени во условите за балансирање во рамките на неговата област или области за планирање.

ПОГЛАВЈЕ 2

Европски платформи за размена на балансна енергија

Член 19

Европска платформа за размена на балансна енергија од заменски резерви

1. Во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овие правила, сите ОЕПС-и на Договорните страни кои употребуваат резерва за замена согласно Дел IV од Регулацијата (ЕУ) 2017/1485, како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕпС и кои имаат барем еден меѓусебно поврзан соседски ОЕПС кој употребуваат резерва за замена, треба да ја користат европската платформа воспоставена во согласност со член 19 од Регулацијата 2017/2195 за да:

(а) да ги достават сите понуди за балансна енергија од сите стандардни производи за заменски резерви;

(б) да ги разменуваат сите понуди за балансна енергија од сите стандардни производи за заменски резерви, освен за недостапните понуди во согласност со член 29 став (14);

(в) се стремат да ги задоволат сите свои потреби за балансна енергија од заменски резерви.

Член 20

Европската платформа за размена на балансна енергија од резерви за обновување на фреквенцијата со рачно активирање

1. Во рок од две години од денот на влегување во сила на овие правила, ОЕПС треба да ја спроведе и да ја направи оперативна Европската платформа за размена на балансна енергија, користејќи ја Европската платформа воспоставена во согласност со член 20 од Регулацијата 2017/2195 за:

(а) да ги достават сите понуди за балансна енергија од сите стандардни производи за резерви за обновување на фреквенцијата со рачно активирање;

(б) да ги разменуваат сите понуди за балансна енергија од сите стандардни производи за резерви за обновување на фреквенцијата со рачно активирање, освен за недостапните понуди во согласност со член 29 став (14);

(в) да се стремат да ги задоволат сите свои потреби за балансна енергија од резервите за обновување на фреквенцијата со рачно активирање.

Европската платформа за размена на балансна енергија од резерви за обновување на фреквенцијата со автоматско активирање

1. Во рок од две години од денот на влегување во сила на овие правила, сите ОПС на Договорните страни кои го извршуваат процесот на автоматска регулација на фреквенцијата согласно Дел IV од Регулативата (ЕУ) 2017/1485, како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕпС, ќе ја користат европската платформа воспоставена во согласност со член 21 од Регулативата 2017/2195 за да:

(а) да ги достават сите понуди за балансна енергија од сите стандардни производи за резерви за обновување на фреквенцијата со автоматско активирање;

(б) да ги разменуваат сите понуди за балансна енергија од сите стандардни производи за резерви за обновување на фреквенцијата со автоматско активирање, освен за недостапните понуди во согласност со член 29 став (14);

(в) да се стремат да ги задоволат сите свои потреби за балансна енергија од резервите за обновување на фреквенцијата со автоматско активирање.

Член 22

Европска платформа за процес на нетирање на дебаланс

1. Во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овие правила, сите ОПС-и на Договорните страни кои го извршуваат процесот на автоматска регулација на фреквенцијата согласно Дел IV од Регулативата (ЕУ) 2017/1485, како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕпС <..>, ќе ја користат европската платформа воспоставена во согласност со член 22 од Регулативата 2017/2195 за да го извршат процесот на нерамнотежа на нерамнотежата, барем за синхроната област на континентална Европа.

Член 23

Споделување на трошоците меѓу ОЕПС-и во различни земји членки и договорни страни

1. Сите ОЕПС-и доставуваат годишен извештај до надлежните регулаторни органи во согласност со член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944, како што е адаптирана и усвоена со Одлуката на Министерскиот совет 2021/13/МС-ЕпС, во кој детално се објаснети трошоците за работење на европските платформи согласно членовите 19, 20, 21 и 22 од Регулативата 2017/2195, кои се однесуваат на ОЕПС на надлежната договорна страна..

2. Трошоците наведени во став 1 се поделени на:

(а) заеднички трошоци што произлегуваат од координираните активности на сите ОЕПС што учествуваат во соодветните платформи;

(б) регионални трошоци што произлегуваат од активностите на неколку, но не на сите ОЕПС што учествуваат во соодветните платформи;

(в) национални трошоци што произлегуваат од активностите на ОЕПС во таа земја членка што учествува во соодветните платформи.

3. Заедничките трошоци наведени во став 2 став (а) ќе бидат поделени меѓу ОЕПС-и во земјите-членки и договорните страни што учествуваат во европските платформи. Износот што треба да се плати се пресметува во согласност со член 23 став (3) од Регулативата (ЕУ) 2017/2195.

4. За да се земат предвид промените во заедничките трошоци редовно се прилагодува.

5. ОЕПС кои соработуваат во одреден регион заеднички се согласуваат за предлог за поделба на регионалните трошоци во согласност со став 2 точка(б). Предлогот потоа се одобрува поединечно од страна на надлежните регулаторни органи на секоја од договорните страни и земји членки во регионот.

6. Начелата за споделување на трошоците се применуваат на трошоците што придонесуваат за воспоставување, измена и работење на еврОЕПСките платформи од одобрувањето на предлогот за релевантните рамки за спроведување во согласност со членовите 19 став (1), 20 став (1), 21 став (1) и 22 став (1) од Регулативата 2017/2195. Во случај рамките за спроведување да предложат постојните проекти да еволуираат во еврОЕПСка платформа, сите ОЕПС кои учествуваат во постојните проекти можат да предложат дел од трошоците направени пред одобрувањето на предлогот за рамките за спроведување, кои се директно поврзани со развојот и спроведување на овој проект и се оценети како разумни, ефикасни и пропорционални, да се сметаат за дел од заедничките трошоци во согласност со став 2 точка (а).

Член 24

Време на затворање на пазарот за балансна енергија

1. Сите ОЕПС-и треба да го хармонизираат времето на затворање на пазарот за балансна енергија за стандардни производи со времето на затворање на пазарот за балансна енергија на ниво на Унијата, барем за секој од следниве процеси:

(а) резерва за замена;

(б) резерви за обновување на фреквенцијата со рачно активирање;

(в) резерви за обновување на фреквенцијата со автоматско активирање.

2. Времето на затворање на пазарот за балансна енергија треба:

(а) да биде што е можно поблиску до реалното време;

(б) да не бидат пред времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден;

(в) да обезбеди доволно време за потребните процеси на балансирање.

3. По времето на затворање на пазарот за балансна енергија, давателите на услуги за балансирање повеќе нема да имаат право да ги доставуваат или ажурираат своите понуди за балансна енергија.

4. По времето на затворање на пазарот за балансна енергија, давателите на услуги за балансирање треба да го пријават поврзувачкиот ОЕПС за сите недостапни количини на понуди за балансна енергија без непотребно одложување во согласност со 158 став (4) точка (б) и 161 став (4) точка (б) од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлука на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕнС.. Доколку ДУБ има точка на поврзување со ОДС, и доколку тоа го бара ОДС, ДУБ треба исто така да ги пријави сите недостапни количини на понуди за балансирање на ОДС без непотребно одложување.

5. Во рок од две години од денот на влегувањето во сила на Овие правила, секој ОЕПС што применува модел на централно диспечирање треба да дефинира барем едно време на затворање на пазарот за интегриран систем за планирање кое треба:

(а) да им овозможи на давателите на услуги за балансирање да ги ажурираат своите интегрирани понуди за планирање што е можно поблиску до реалното време;

(б) да не биде подолго од осум часа пред реалното време;

(в) да биде поставено пред времето на затворање на пазарот за доставување понуди за енергија од страна на ОЕПС.

6. По истекот на секое време на затворање на пазарот за интегриран систем за планирање, понудата за интегриран процес на планирање може да се промени само во согласност со правилата дефинирани од страна на поврзувачкиот ОЕПС во условите за давателите на услуги за балансирање утврдени во согласност со член 18. Тие правила треба да се спроведат пред поврзувачкиот ОЕПС да се придружи на кој било процес за размена на балансна енергија и треба да им дозволат на давателите на услуги за балансирање да ги ажурираат своите интегрирани понуди за распоредување, во рамките на можностите, сè до времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден, притоа обезбедувајќи:

(а) економска ефикасност на интегрираниот процес на планирање;

(б) оперативна сигурност;

(в) конзистентност на сите итерации на интегрираниот процес на планирање;

(г) фер и еднаков третман на сите даватели на услуги за балансирање во областа на планирање;

(д) да нема негативен ефект врз интегрираниот процес на планирање.

7. Секој ОЕПС кој применува модел на централно на диспечирање треба да ги утврди правилата за користење на интегрираните понуди за процесот на планирање пред времето на затворање на пазарот за балансна енергија во согласност со член 18 став (8) точка (в) со цел:

(а) да се обезбеди дека ОЕПС ги исполнува своите барања за резервен капацитет во реално време;

(б) да се обезбедат доволно ресурси за решавање внатрешни загушувања;

(в) да се обезбеди можност за изводливо диспечирање на постројки за производство на енергија и постројки за побарувачка во реално време.

Член 25

Барања за стандардни производи

1. Стандардните производи за балансирање на енергијата ќе се применуваат како дел од имплементацијата на европските платформи согласно членовите 19, 20 и 21. Не подоцна од времето кога ОЕПС на Договорната страна ќе ја користи соодветната европска платформа, ОЕПС ќе користи само стандардни и, каде што е оправдано, специфични производи за балансирање на енергијата со цел да се одржи рамнотежата на системот во согласност со членовите 127, 157 и 160 од Регулацијата (ЕУ) 2017/1485, како што е адаптирана и усвоена со Одлуката на Министерскиот совет 2022/03/МС-EnC..

2. Во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овие Правила, сите ОЕПС ќе ја применат листата на стандардни производи за балансирање на капацитетот за резерви за обновување на фреквенцијата и резерви за замена усвоени согласно член 25 од Регулацијата 2017/2195.

6. Стандардните производи за балансна енергија и балансен капацитет треба:

(а) да обезбедат ефикасна стандардизација, да поттикнат прекугранична конкуренција и ликвидност и да избегнат непотребна фрагментација на пазарот;

(б) да го олеснат учеството на сопствениците на постројки за побарувачка, трети страни и сопствениците на постројки за производство на енергија од обновливи извори на енергија, како и сопственици на единици за складирање на енергија како даватели на услуги за балансирање.

Барања за специфични производи

1. За спроведување на европските платформи во согласност со членовите 19, 20 и 21, секој ОЕПС може да развие предлог за дефинирање и користење специфични производи за балансна енергија и балансен капацитет. Овој предлог треба да вклучува најмалку:

- (а) дефиниција на специфични производи и временскиот период во кој ќе се користат;
- (б) докази дека стандардните производи не се доволни за да се обезбеди оперативна сигурност и ефикасно да се одржи балансот на системот или докази дека некои балансирачки ресурси не можат да учествуваат на балансниот пазар преку стандардни производи;
- (в) опис на предложените мерки за минимизирање на употребата на специфични производи, предмет на економска ефикасност;
- (г) каде што е применливо, правилата за конверзија на понудите за балансна енергија од специфични производи во понуди за балансна енергија од стандардни производи;
- (д) каде што е применливо, информациите за процесот на конверзија на понудите за балансна енергија од специфични производи во понуди за балансна енергија од стандардни производи и информациите за тоа на која заедничка листа на рангирање понуди ќе се изврши конверзијата;
- (ѓ) доказ дека специфичните производи не создаваат значителни неефикасности и нарушувања на балансниот пазар во рамките на и надвор од областа на планирање.

2. Секој ОЕПС кој користи специфични производи треба најмалку еднаш на секои две години да ја разгледа потребата од користење специфични производи во согласност со критериумите утврдени во став 1.

3. Специфичните производи треба да се применуваат паралелно со применувањето на стандардните производи. По употребата на специфичните производи, поврзувачкиот ОЕПС може алтернативно да:

- (а) ги конвертира понудите за балансна енергија од специфични производи во понуди за балансна енергија од стандардни производи;
- (б) ги активира понудите за балансна енергија од специфични производи локално без да ги разменува.

4. Правилата за конверзија на понудите за балансна енергија од специфични производи во понуди за балансна енергија од стандардни производи во согласност со став 1 став (г) треба:

- (а) да бидат фер, транспарентни и недискриминаторски;
- (б) да не создаваат препреки за размена на услуги за балансирање;
- (в) да обезбедат финансиска неутралност на ОЕПС-и.

Член 27**Конверзија на понуди во модел на централно диспечирање**

1. Секој ОЕПС што применува модел на централно диспечирање треба да ги користи понудите за интегриран процес на планирање за размена на услуги за балансирање или за споделување резерви.

2. Секој ОЕПС што применува модел на централно диспечирање треба да ги користи понудите за интегриран процес на планирање што се достапни за управување со системот во реално време за да обезбеди услуги за балансирање на други ОЕПС-и, почитувајќи ги ограничувањата за оперативна сигурност.

3. Секој ОЕПС што применува модел на централно на диспечирање треба да ги конвертира, колку што е можно повеќе, понудите за интегриран процес на планирање во согласност со став 2 во стандардни производи, земајќи ја предвид оперативната сигурност. Правилата за конверзија на понудите за интегриран процес на планирање во стандардни производи треба:

- (а) да бидат фер, транспарентни и недискриминаторски;
- (б) да не создаваат препреки за размена на услуги за балансирање;
- (в) да обезбедат финансиска неутралност на ОЕПС-и.

Член 28

Резервни постапки

1. Секој ОЕПС треба да обезбеди дека се воспоставени резервни решенија во случај на неуспешно спроведување на постапките наведени во ставовите 2 и 3.

2. Во случај на неуспешна набавка на услуги за балансирање, засегнатите ОЕПС треба да го повторат процесот на набавка. ОЕПС треба да ги информираат учесниците на пазарот дека резервните постапки ќе се користат што е можно поскоро.

3. Во случај на неуспешна координирана активација на балансна енергија, секој ОЕПС може да отстапи од активирањето на заедничката листа за рангирање понуди и треба да ги информира учесниците на пазарот што е можно поскоро.

НАСЛОВ III

НАБАВКА НА УСЛУГИ ЗА БАЛАНСИРАЊЕ

ПОГЛАВЈЕ 1

Балансна енергија

Член 29

Активирање понуди за балансна енергија од заедничката листа за рангирање понуди

1. За да се одржи балансот на системот во согласност со член 127, член 157 и член 160 од Регулацијата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕпС, секој ОЕПС треба да користи исплатливи понуди за балансна енергија достапни за испорака во неговата контролна област врз основа на заеднички листи за рангирање понуди или друг модел како што е применето со предлогот од сите ОЕПС во согласност со став 2 од член 5.

2. ОЕПС нема да активираат понуди за балансна енергија пред соодветното време на затворање на пазарот за балансна енергија, освен во состојба на тревога или вонредна состојба кога таквите активирања помагаат да се ублажи сериозноста на овие системски состојби и освен кога понудите служат за цели различни од балансирање во согласност со член 5 став (2) точка (г).

3. Во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овие правила, сите ОЕПС-и ќе ја применат методологијата за класификација на целите на активирање на понудите за балансирана енергија усвоена согласно член 29 став (3) од Регулацијата (ЕУ) 2017/2195 во согласност со член 5 став (2) точка (г).

4. За секоја понуда за балансна енергија активирана од заедничката листа на рангирање понуди, ОЕПС кој ја активира понудата треба да ја дефинира целта на активирање врз основа на методологијата во согласност со член 5 став (2) точка (г). Целта на активирање треба да се пријави и да се направи за сите ОЕПС-и преку функцијата за оптимизација на активирање.

5. Во случај активирањето на понудите за балансна енергија да отстапува од резултатите од функцијата за оптимизација на активирање, ОЕПС треба навремено да ги објави информациите за причините за појава на такво отстапување.

6. Барањето за активирање понуда за балансна енергија од функцијата за оптимизација на активирање ќе го обврзе барателот на ОЕПС и поврзувачкиот ОЕПС да ја прифатат фиксната размена на балансна енергија. Секој поврзувачки ОЕПС ќе обезбеди активирање на понудата за балансна енергија избрана од функцијата за оптимизација на активирање. Балансната енергија се порамнува во согласност со член 50 и помеѓу поврзувачкиот ОЕПС и ДУБ во согласност со Поглавје 2 од Наслов V.

7. Активирањето на понудите за балансна енергија ќе се базира на модел ОЕПС-ОЕПС со заедничка листа на рангирање понуди.

8. Секој ОЕПС ги доставува сите потребни податоци за функционирање на алгоритмот во ставовите 1 и 2 од член 58 од Регулативата 2017/2195 до функцијата за оптимизација на активирање во согласност со правилата утврдени во согласност со член 31 став (1).

9. Секој поврзувачки ОЕПС треба да ги достави, пред времето на затворање на процесот за доставување на понудите за енергија од страна на ОЕПС, сите понуди за балансна енергија добиени од давателите на услуги за балансирање до функцијата за оптимизација на активирање, земајќи ги предвид барањата во членовите 26 и 27. Поврзувачкиот ОЕПС нема да ги менува или задржува понудите за балансна енергија, освен за:

(а) понуди за балансна енергија поврзани со членовите 26 и 27;

(б) понуди за балансна енергија кои се очигледно погрешни и содржат количина чија испорака не е изводлива;

(в) понуди за балансна енергија кои не се проследени до европските платформи во согласност со став 10.

10. Секој ОЕПС кој применува модел на самодиспечирање и работи во рамките на област за планирање со локално време на затворање на пазарот во тековниот ден по времето на затворање на пазарот за балансна енергија во согласност со член 24 може да развие предлог за ограничување на бројот на понуди што се проследуваат до европските платформи во согласност со членовите 19 до 21. Понудите проследени до европските платформи секогаш треба да бидат најевтините понуди. Овој предлог треба да вклучува:

(а) дефиниција на минималната количина што треба да се проследи до еврОЕПСките платформи. Минималната количина на понуди поднесени од ОЕПС треба да биде еднаква или поголема од збирот на барањата за резервен капацитет за неговиот блок LFC во согласност со членовите 157 и 160 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-EnC и обврските што произлегуваат од размената на балансен капацитет или споделувањето на резервите;

(б) правилата за објавување на понудите што не се доставени до европските платформи и дефиницијата на времето во кое засегнатите даватели на услуги за балансирање треба да бидат информирани за објавувањето на нивните понуди.

11. Најмалку еднаш на секои две години по одобрувањето на предлогот во став 10 од страна на соодветниот регулаторен орган, сите ОЕПС треба да го проценат влијанието од ограничувањето на обемот на понуди испратени до европските платформи и функционирањето на пазарот во тековниот ден. Оваа процена треба да вклучува:

(а) евалуација од страна на релевантните ОЕПС за минималната количина понуди што треба да се достават до европските платформи во согласност со став 10(а);

(б) препорака до релевантните ОЕПС за ограничување на понудите за балансна енергија.

Врз основа на оваа процена, сите ОЕПС треба да достават предлог до сите регулаторни органи за преглед на минималниот обем на понуди за балансна енергија што треба да се достават до европските платформи во согласност со став 10(а).

12. Секој ОЕПС барател може да побара активирање на понуди за балансна енергија од заедничките листи за рангирање понуди до вкупната количина балансна енергија. Вкупната количина балансна енергија што може да ја активира ОЕПС барателот од понудите за балансна енергија од заедничките листи за рангирање на понуди се пресметува како збир од количините на:

(а) понуди за балансна енергија поднесени од ОЕПС барателот кои не произлегуваат од споделување резерви или размена на балансен капацитет;

(б) понуди за балансна енергија поднесени од други ОЕПС-и како резултат на балансен капацитет набавен во име на ОЕПС барателот;

(в) понуди за балансна енергија што произлегуваат од споделувањето на резервите, под услов другите ОЕПС-и кои учествуваат во споделувањето на резервите веќе да не побарале активирање на тие споделени количини.

13. Кога ОЕПС бара понуди за балансна енергија надвор од ограничувањето утврдено во став 12, сите други ОЕПС-и треба да бидат информирани.

14. Секој ОЕПС може да ги прогласи понудите за балансна енергија поднесени до функцијата за оптимизација на активирање за недостапни за активирање од страна на други ОЕПС-и, бидејќи се ограничени поради внатрешно загушување или поради ограничувања на оперативната сигурност во рамките на областа за распоредување на поврзувањето на ОЕПС.

Член 30

Цени за балансна енергија и меѓузонски капацитет што се користи за размена на балансна енергија или за извршување на процесот на нетирање Дебаланс

1. Во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овие правила, сите ОЕПС-и ќе ја применат методологијата усвоена во согласност со член 5 став (2) точка (f) за да ги утврдат цените за балансирачката енергија што произлегува од активирањето на понудите за балансирачка енергија за процесот на враќање на фреквенцијата согласно членовите 143 и 147 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485, како што е адаптирана и усвоена со Одлуката на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕнС, и процесот на замена на резервата согласно членовите 144 и 148 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485, како што е адаптирана и усвоена со Одлуката на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕнС.

2. Хармонизираниот метод на одредување цени дефиниран во став 1 ќе се применува за балансна енергија од сите стандардни и специфични производи во согласност со член 26 став (3) точка (а). За специфични производи во согласност со член 26 став (3) точка (б), надлежниот ОЕПС може да предложи различен метод на одредување цени во предлогот за специфични производи во согласност со член 26.

3. Доколку сите ОЕПС-и идентификуваат неефикасности во примената на методологијата предложена во согласност со член 30 став (1) точка (а) од Регулативата (ЕУ) 2017/2195, тие можат да побараат измена и да предложат алтернативен метод за одредување цени на методот за одредување цени од Член 30 став (1) точка (а) од Регулативата (ЕУ) 2017/2195. Во таков случај, сите ОЕПС-и треба да извршат детална анализа што покажува дека алтернативниот метод за одредување цени е поефикасен.

Функција за оптимизација на активирање

1. Сите ОЕПС-и треба да применат функција за оптимизација на активирање во согласност со член 29 и Член 31 од Регулативата (ЕУ) 2017/2195 за оптимизација на активирањето на понудите за балансна енергија од различни заеднички листи за рангирање понуди.

2. Заедничките листи за рангирање понуди треба да се состојат од понуди за балансна енергија од стандардни производи. Сите ОЕПС-и треба да ги утврдат потребните заеднички листи за рангирање понуди за стандардните производи. Понудите за балансна енергија, зголемување и намалување на моќноста треба да бидат одделени во различни заеднички листи за рангирање понуди.

3. ОЕПС-и треба да обезбедат понудите за балансна енергија поднесени до заедничките листи за рангирање понуди да бидат изразени во евра и да се однесуваат на пазарната временска единица.

4. Во зависност од барањето за стандардни производи за балансна енергија, ОЕПС-и можат да креираат повеќе заеднички листи за рангирање понуди.

5. Секој ОЕПС треба да ги достави своите барања за активирање на понудите за балансна енергија до функцијата за оптимизација на активирање.

6. Активираниите ДУБ се одговорни за испорака на бараната количина до крајот на периодот на испорака.

7. Сите ОЕПС-и кои го користат процесот на обновување на фреквенцијата и процесот на замена на резерва за да ја балансираат својата LFC област треба да се стремат да ги користат сите понуди за балансна енергија од релевантните заеднички листи за рангирање на понуди за да го балансираат системот на најефикасен начин, земајќи ја предвид оперативната сигурност.

8. ОЕПС-и кои не го користат процесот на замена на резерва за да ја балансираат својата LFC област треба да се стремат да ги користат сите понуди за балансна енергија од релевантните заеднички листи за рангирање понуди за резервите за обновување на фреквенцијата за да го балансираат системот на најефикасен начин, земајќи ја предвид оперативната сигурност.

9. Освен во нормална состојба, ОЕПС-и можат да одлучат да го балансираат системот користејќи само понуди за балансна енергија од давателите на услуги за балансирање во сОЕПС-овената контролна област, доколку таквата одлука помага да се ублажи сериозноста на моменталната состојба на системот. ОЕПС објавува образложение за таквата одлука без непотребно одложување.

ПОГЛАВЈЕ 2

Балансен капацитет

Член 32

Правила за набавки

1. Сите ОЕПС-и од LFC блокот редовно и најмалку еднаш годишно ги прегледуваат и дефинираат барањата за резервен капацитет за блокот LFC или распоредените области на блокот LFC во согласност со правилата за димензионирање како што е наведено во членовите 127, 157 и 160 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-EnC. Секој ОЕПС врши анализа за

оптимално обезбедување на резервен капацитет со цел минимизирање на трошоците поврзани со обезбедувањето на резервен капацитет. Оваа анализа ги зема предвид следните опции за обезбедување резервен капацитет:

(а) набавка на балансен капацитет во рамките на контролната област и размена на балансен капацитет со соседните ОЕПС-и, кога е применливо;

(б) споделување резерви, кога е применливо;

(в) количината недоговорени понуди за балансна енергија за кои се очекува да бидат достапни и во рамките на нивната контролна област и во рамките на еврОЕПСките платформи, земајќи го предвид достапниот меѓузонски капацитет.

2. Секој ОЕПС кој набавува балансен капацитет ги дефинира правилата за набавка на балансен капацитет во предлогот за условите поврзани со давателите на услуги за балансирање, развиен во согласност со член 18. Правилата за набавка на балансен капацитет треба да бидат во согласност со следниве начела:

(а) методот на набавка треба да биде пазарно базиран барем за резервите за обновување на фреквенцијата и заменските резерви;

(б) процесот на набавка треба да се спроведува на краткорочна основа до степен до кој е можно и каде што е економски ефикасен;

(в) договорената количина може да се распореди на неколку договорни периоди.

3. Набавката на балансен капацитет за зголемување и намалување на моќноста, најмалку за резервите за обновување на фреквенцијата и заменските резерви, треба да се спроведува одделно. Секој ОЕПС може да поднесе предлог до надлежниот регулаторен орган во согласност со Член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944, како што е адаптирана и усвоена со Одлуката на Министерскиот совет 2021/13/МС-ЕнС, барајќи изземање од ова барање. Предлогот за изземање треба да вклучува:

(а) спецификација на временскиот период во кој би се применувало изземањето;

(б) спецификација на количината на балансниот капацитет за која би се применувало изземањето;

(в) анализа на влијанието на таквото изземање врз учеството на ресурсите за балансирање во согласност со член 25 став(б) точка (б);

(г) образложение за изземањето кое покажува дека таквото изземање би довело до поголема економска ефикасност.

Член 33

Размена на балансен капацитет

1. Два или повеќе ОЕПС-и кои разменуваат или меѓусебно се подготвени да разменуваат балансен капацитет треба да развијат предлог за воспоставување заеднички и хармонизирани правила и процеси за размена и набавка на балансен капацитет, почитувајќи ги барањата утврдени во член 32.

2. Освен во случаите кога моделот ОЕПС-ДУБ се применува во согласност со член 35, размената на балансен капацитет секогаш се врши врз основа на модел ОЕПС-ОЕПС, при што два или повеќе ОЕПС-и воспоставуваат метод за заедничко набавување на балансен капацитет, земајќи го предвид достапниот меѓузонски капацитет и оперативните ограничувања дефинирани во Поглавјата 1 и 2 од Дел IV Наслов VIII од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС..

3. Сите ОЕПС-и кои разменуваат балансен капацитет треба да ги достават сите понуди за балансен капацитет од стандардни производи до функцијата за оптимизација на набавка на капацитет. ОЕПС не смеат да ги менуваат или задржуваат понудите за балансен капацитет и треба да ги вклучат во процесот на набавка, освен под условите утврдени во член 26 и член 27.

4. Сите ОЕПС кои разменуваат балансен капацитет треба да обезбедат и достапност на меѓузонски капацитет и дека се исполнети барањата за оперативна сигурност утврдени во Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлука на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС, или преку:

(а) методологијата за пресметување на веројатноста за достапен меѓузонски капацитет по времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден во согласност став 6;

(б) методологиите за распределба на меѓузонскиот капацитет во временската рамка за балансирање во согласност со Поглавје 2 од Наслов IV.

5. Секој ОЕПС кој ја користи методологијата за пресметување на веројатноста за достапен меѓузонски капацитет по времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден треба да ги информира другите ОЕПС во нивната LFC област за ризикот од недостапност на резервен капацитет во областа за планирање или областите на неговата контролна област што може да влијае на исполнувањето на барањата во согласност со член 157 став(2) точка(б) од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено од Одлука на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС.

6. ОЕПС-и кои разменуваат балансен капацитет за резерви за обновување на фреквенцијата и заменски резерви можат да развијат предлог за методологија за пресметување на веројатноста за достапен меѓузонски капацитет по времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден. Методологијата треба најмалку да ги опише:

(а) постапките за известување на другите ОЕПС-и во LFC областа;

(б) описот на процесот за извршување на процената за релевантниот период за размена на балансниот капацитет;

(в) методот за проценка на ризикот од недостапност на меѓузонски капацитет поради планирани и непланирани прекини и поради загушувања;

(г) методот за проценка на ризикот од недоволен резервен капацитет поради недостапност на меѓузонски капацитет;

(д) барањата за резервно решение во случај на недостапност на меѓузонски капацитет или недоволен резервен капацитет;

(ѓ) барањата за претходен преглед и следење на ризиците;

(е) правилата со цел да се обезбеди порамнување во согласност со Наслов V.

7. ОЕПС-и не смеат да ја зголемат маргината на сигурност пресметана во согласност со Регулативата (ЕУ) 2015/1222 како што е адаптирано и усвоено од Одлука на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС поради размена на балансен капацитет за резерви за обновување на фреквенцијата и заменски резерви.

Член 34

Пренос на балансен капацитет

1. Во рамките на географската област во која е извршена набавката на балансен капацитет, ОЕПС-и треба да им дозволат на давателите на услуги за балансирање да ги пренесат своите обврски за обезбедување балансен капацитет. Засегнатиот ОЕПС или

засегнатите ОЕПС-и може да побараат изземање кога периодите за склучување договори за балансен капацитет во согласност со член 32 став (2) точка(б) се строго пократки од една недела.

2. Преносот на балансен капацитет е дозволен најмалку еден час пред почетокот на денот на испорака.

3. Преносот на балансен капацитет е дозволен ако се исполнети следниве услови:

(а) ДУБ што ја прима обврската го поминал процесот на квалификација за балансниот капацитет за кој се врши преносот;

(б) не се очекува преносот на балансен капацитет да ја загрози оперативната сигурност;

(в) преносот на балансниот капацитет не ги надминува оперативните ограничувања утврдени во Поглавјата 1 и 2 од Дел IV, Наслов VIII од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено од Министерскиот совет Одлука 2022/03/МС-EnC

4. Во случај преносот на балансен капацитет да бара користење на меѓузонски капацитет, таков пренос е дозволен само во случај ако:

(а) меѓузонскиот капацитет потребен за извршување на преносот е веќе достапен од претходни процеси на распределба во согласност со Поглавје 2 од Наслов IV;

(б) меѓузонскиот капацитет е достапен во согласност со методологијата за пресметување на веројатноста за достапен меѓузонски капацитет по времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден во согласност со член 33 став (6).

5. Доколку ОЕПС не дозволи пренос на балансен капацитет, надлежниот ОЕПС треба да им ја објасни причината за одбивањето на вклучените даватели на услуги за балансирање.

ПОГЛАВЈЕ 3

Модел ОЕПС-ДУБ

Член 35

Размена на услуги за балансирање

1. Два или повеќе ОЕПС-и можат, по сопствена иницијатива или по барање на нивните надлежни регулаторни органи, во согласност со член 59 од Директивата 2019/944 како што е адаптирано и усвоено од Одлука на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-EnC, да развијат предлог за примена на моделот ОЕПС-ДУБ.

2. Предлогот за примена на моделот ОЕПС-ДУБ треба да вклучува:

(а) анализа на трошоците и придобивките извршена во согласност со член 61, која ги идентификува ефикасноста на примената на моделот ОЕПС-ДУБ барем за областа или распределените области на вклучените ОЕПС-и;

(б) бараниот период на примена;

(в) опис на методологијата за обезбедување доволен меѓузонски капацитет во согласност со член 33 став (6).

3. Доколку се применува моделот ОЕПС-ДУБ, соодветните ОЕПС-и и даватели на услуги за балансирање можат да бидат ослободени од примената на барањата утврдени во член 16 став(2), член 16 став (4), член 16 став (5) и член 29 став(9) за релевантните процеси.

4. Доколку се применува моделот ОЕПС-ДУБ, вклучените ОЕПС-и се согласуваат за техничките и договорните барања и за размена на информации за активирање на понудите за балансна енергија. Договорниот ОЕПС и ДУБ воспоставуваат договори врз основа на моделот ОЕПС-ДУБ.

5. Моделот ОЕПС-ДУБ за размена на балансна енергија од резерви за обновување на фреквенција може да се примени само кога моделот ОЕПС-ДУБ се применува и за размена на балансен капацитет за резерви за обновување фреквенција.

6. Моделот ОЕПС-ДУБ за размена на балансна енергија од заменски резерви може да се примени таму каде што моделот ОЕПС-ДУБ се применува за размена на балансниот капацитет за заменски резерви или каде што еден од двата вклучени ОЕПС не го спроведува процесот на замена на резерва како дел од структурата за контрола на фреквенцијата и размена на моќност во согласност со Дел IV од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС.

7. Во рок од една години од денот на влегување во сила на овие правила, сите размени на капацитети за балансирање се базираат на моделот ОЕПС-ОЕПС. Ова барање нема да се однесува на моделот ОЕПС-ДУБ за замена на резервите ако еден од двата вклучени ОЕПС-и не го спроведува процесот на замена на резервите како дел од структурата за контрола на оптоварување-фреквенција во согласност со Дел IV од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС.

НАСЛОВ IV

МЕЃУЗОНСКИ КАПАЦИТЕТ ЗА УСЛУГИ ЗА БАЛАНСИРАЊЕ

ПОГЛАВЈЕ 1

Размена на балансна енергија или процес на нетирање на дебаланс

Член 36

Користење на меѓузонски капацитет

1. Сите ОЕПС-и треба да го користат достапниот меѓузонски капацитет, пресметан во согласност со ставовите 2 и 3 од член 37, за размена на балансна енергија или за извршување на процесот на нетирање на дебаланс.

2. Два или повеќе ОЕПС-и кои разменуваат балансен капацитет можат да користат меѓузонски капацитет за размена на балансна енергија кога меѓузонскиот капацитет е:

- (а) достапен во согласност со член 33 став (6);
- (б) ослободен во согласност со ставовите 8 и 9 од член 38;
- (в) доделен во согласност со членовите 40, 41 и 42.

Член 37

Пресметка на меѓузонски капацитет

1. По времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден, ОЕПС континуирано ја ажурираат достапноста на меѓузонскиот капацитет за размена на балансна енергија или за извршување на процесот на нетирање на дебаланс. Меѓузонскиот капацитет се ажурира секој пат кога ќе се искористи дел од меѓузонскиот капацитет или кога меѓузонскиот капацитет се пресметува повторно.

2. Пред спроведувањето на методологијата за пресметка на капацитетот во согласност со став 3, ОЕПС-и треба да го користат меѓузонскиот капацитет што останал по времето на затворање на меѓузонското тргување на пазарот во тековниот ден помеѓу зоните.

3. Во рок од пет години од денот на влегување во сила на овие правила, сите ОЕПС-и од регионот за пресметка на капацитетот треба да развијат методологија за пресметка на меѓузонскиот капацитет во рамките на временската рамка за балансирање за размена на балансна енергија или за извршување на процесот на нетирање на дебалансот. Таквата методологија треба да ги избегнува нарушувањата на пазарот и треба да биде во согласност со методологијата за пресметка на меѓузонскиот капацитет што се применува во временски рок во тековниот ден утврден во согласност со Регулативата (ЕУ) 2015/1222 како што е адаптирано и усвоено од Одлука на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС.

ПОГЛАВЈЕ 2

Размена на балансен капацитет или споделување резерви

Член 38

Општи барања

1. Два или повеќе ОЕПС-и можат, по нивна иницијатива или на барање на нивните надлежни регулаторни органи во согласност со член 59 од Директивата 2019/944, да поднесат предлог за примена на еден од следниве процеси:

- (а) кооптимизиран процес на распределба во согласност со член 40;
- (б) процес базиран на пазарот на распределба во согласност со член 41;
- (в) процес на распределба базиран на анализа на економската ефикасност во согласност со член 42.

Меѓузонскиот капацитет доделен за размена на балансен капацитет или споделување на резервите пред влегувањето во сила на Овие правила може да продолжи да се користи за таа цел до истекот на договорниот период.

2. Предлогот за примена на процесот на распределба треба да ги вклучува:

- (а) границите на зоните за наддавање, пазарниот период, времетраењето на примената и методологијата што треба да се примени;
- (б) во случај на процес на распределба базиран на анализа на економската ефикасност, обемот на доделениот меѓузонски капацитет и анализата на реалната економска ефикасност што ја оправдува ефикасноста на таквата распределба.

3. Во рок од една година од денот на влегување во сила на овие правила, сите ОЕПС-и треба да развијат предлог за примена методологијата за процесот на распределба на меѓузонскиот капацитет за размена на балансниот капацитет или споделување на резерви по временска рамка во согласност со член 40 и, каде што е релевантно, во согласност со членовите 41 и 42 од Регулатива (ЕУ) 2017/2195.

4. Меѓузонскиот капацитет доделен за размена на балансниот капацитет или споделување на резерви се користи исклучиво за резерви за обновување на фреквенцијата со рачно активирање, за резерви за обновување на фреквенцијата со автоматско активирање и за заменски резерви. Маргината на сигурност пресметана во согласност со Регулативата (ЕУ) 2015/1222 како што е адаптирано и усвоено од Одлука на Министерскиот совет бр. 2022/03/МС-ЕнС се користи за управување и размена на резерви за одржување на фреквенцијата, освен за интерконектори со еднонасочна струја („DC“) за кои може да се додели и меѓузонски капацитет за управување и размена на резерви за одржување на фреквенцијата во согласност со став 1.

5. ОЕПС-и можат да доделат меѓузонски капацитет за размена на балансен капацитет или споделување на резервите само ако меѓузонскиот капацитет се пресметува во согласност со методологиите за пресметка на капацитетот развиени во согласност со

Регулативите (ЕУ) 2015/1222 како што е адаптирано и усвоено од страна на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕнС и (ЕУ) 2016/1719 како што е адаптирано и усвоено со Одлука на Министерскиот совет 2022/03/МС-ЕнС..

6. ОЕПС-и треба да го вклучат меѓузонскиот капацитет доделен за размена на балансниот капацитет или споделување резерви како веќе доделен меѓузонски капацитет во пресметките на меѓузонскиот капацитет.

7. Доколку носителите на права за физички пренос користат меѓузонски капацитет за размена на балансен капацитет, капацитетот ќе се смета за номиниран единствено со цел да се исклучи од примената на начелото „употреби-или-продај“ („UIOSI“).

8. Сите ОЕПС-и кои разменуваат балансен капацитет или споделување резерви редовно проценуваат дали меѓузонскиот капацитет доделен за размена на балансен капацитет или споделување на резерви е сè уште потребен за таа цел. Доколку се применува процесот на распределба базиран на анализа на економска ефикасност, оваа процена треба да се прави најмалку еднаш годишно. Кога меѓузонскиот капацитет доделен за размена на балансен капацитет или споделување резерви повеќе не е потребен, тој треба да се ослободи што е можно поскоро и да се врати во следните временски рамки за распределба на капацитети. Таквиот меѓузонски капацитет повеќе нема да се вклучува како веќе доделен меѓузонски капацитет во пресметките на меѓузонскиот капацитет.

9. Кога меѓузонскиот капацитет доделен за размена на балансниот капацитет или споделување резерви не е искористен за поврзаната размена на балансната енергија, тој се ослободува за размена на балансната енергија со пократко време на активирање или за извршување на процесот на нетирање на дебаланс.

Член 39

Пресметка на пазарната вредност на меѓузонскиот капацитет

1. Пазарната вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија и за размена на балансниот капацитет или споделување резерви што се користат во кооптимизиран или процес базиран на пазарот на распределба се заснова на фактичките или прогнозираните пазарни вредности на меѓузонскиот капацитет.

2. Фактичката пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија се пресметува врз основа на понудите на учесниците на пазарот на пазарите „ден однапред“ и ги зема предвид, каде што е релевантно и можно, очекуваните понуди на учесниците на пазарот на пазарите во тековниот ден.

3. Фактичката пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на балансен капацитет што се користи во кооптимизиран или процес базиран на пазарот на распределба се пресметува врз основа на понудите за балансен капацитет доставени до функцијата за оптимизација на набавка на капацитет во согласност со член 33(3).

4. Фактичката пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за споделување на резервите што се користат во кооптимизиран или процес базиран на пазарот на распределба се пресметува врз основа на избегнатите трошоци за набавка на балансниот капацитет.

5. Прогнозираната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет се базира на едно од следниве алтернативни начела:

(а) употреба на транспарентни пазарни индикатори што ја откриваат пазарната вредност на меѓузонскиот капацитет; или

(б) употреба на методологија за прогнозирање што овозможува точна и сигурна процена на пазарната вредност на меѓузонскиот капацитет.

Прогнозираната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија помеѓу зоните на лицитирање ќе се пресмета врз основа на очекуваните разлики во пазарните цени на денот што следи и, каде што е релевантно и можно, на пазарите во тековниот ден помеѓу зоните на лицитирање. При пресметување на прогнозираната пазарна вредност, треба да се земат предвид дополнителни релевантни фактори што влијаат врз побарувачката и моделите на производство во различните зони на тргување.

6. Ефикасноста на методологијата за прогнозирање во согласност со став 5(б), вклучувајќи споредба на прогнозираните и реалните пазарни вредности на меѓузонскиот капацитет, може да биде разгледана од страна на надлежните регулаторни органи. Доколку договорот е склучен не повеќе од два дена пред обезбедувањето на балансниот капацитет, надлежните регулаторни органи можат, по овој преглед, да постават ограничување кое се разликува од она што е наведено во член 41(2).

Член 40

Процес на кооптимизирана распределба

1. Во рок од две години од влегувањето во сила на оваа регулатива, сите ОПС треба да развијат предлог за методологија за кооптимизиран процес на распределба на меѓузонски капацитет за размена на балансниот капацитет или споделување резерви. Оваа методологија се применува за размена на балансниот капацитет или споделување резерви со договорен период не подолг од еден ден и каде што договорот е склучен не повеќе од еден ден пред обезбедувањето на балансниот капацитет. Методологијата треба да вклучува:

(а) процес на известување за користење кооптимизираниот процес на распределба;

(б) детален опис на тоа како се распределува меѓузонскиот капацитет на понуди за размена на енергија и понуди за размена на балансниот капацитет или споделување резерви во еден единствен процес на оптимизација што се извршува и за имплицитни и за експлицитни аукции;

(в) детален опис на методот на одредување цени, механизмот за гаранција и распределбата на приходите од загушување за меѓузонскиот капацитет што е доделен на понуди за размена на балансниот капацитет или споделување на резерви преку кооптимизиран процес на распределба;

(г) процесот за дефинирање на максималниот обем на доделен меѓузонски капацитет за размена на балансниот капацитет или споделување резерви.

2. Оваа методологија се базира на споредба на реалната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на балансниот капацитет или споделување резерви и реалната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија.

3. Методот на одредување цени, механизмот за гаранција и споделувањето на приходите од загушување за меѓузонскиот капацитет што е доделен на понуди за размена на балансниот капацитет или споделување резерви преку кооптимизиран процес на распределба треба да обезбеди еднаков третман со меѓузонскиот капацитет доделен на понуди за размена на енергија.

4. Меѓузонскиот капацитет доделен на понуди за размена на балансниот капацитет или споделување резерви преку кооптимизиран процес на распределба се користи само за размена на балансниот капацитет или споделување резерви и поврзана размена на балансна енергија.

Процес на распределба базиран на пазарот

1. Во рок од две години од влегувањето во сила на оваа регулатива, сите ОПС од даден буџетски регион на капацитети може да развијат предлог за методологија за процес на распределба на меѓузонски капацитет базиран на пазар за размена на балансниот капацитет или споделување резерви. Оваа методологија се применува за размена на балансниот капацитет или споделување резерви со договорен период не подолг од еден ден и каде што договорот е склучен не повеќе од една недела пред обезбедувањето на балансниот капацитет. Методологијата треба да вклучува:

(а) процесот на известување за користење на процесот на распределба базиран на пазарот;

(б) детален опис за тоа како да се утврди реалната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на балансен капацитет или споделување резерви, и прогнозирана пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија, и доколку е применливо, реалната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија и прогнозирана пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на балансен капацитет или споделување резерви;

(в) детален опис на методот на одредување цени, механизмот за гаранција и распределбата на приходите од загушување за меѓузонскиот капацитет што е доделен на понуди за размена на балансниот капацитет или споделување резерви преку процес базиран на пазарот;

(г) процесот за дефинирање на максималната количина на доделен меѓузонски капацитет за размена на балансен капацитет или споделување резерви во согласност со став 2.

2. Меѓузонскиот капацитет доделен на процес базиран на пазарот е ограничен на 10 % од расположливиот капацитет за размена на енергија од претходната релевантна календарска година помеѓу соодветните зони на наддавање или, во случај на нови интерконектори, 10 % од вкупниот инсталиран технички капацитет на тие нови интерконектори.

Ова ограничување на количината не мора да се применува кога договорот е склучен не повеќе од два дена пред обезбедувањето на балансниот капацитет или за границите на зоните на наддавање поврзани преку интерконектори на еднонасочна струја, сè додека процесот на кооптимизирана распределба не се хармонизира на ниво на Унијата во согласност со член 38(3).

3. Оваа методологија се базира на споредба на реалната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на балансен капацитет или споделување резерви и прогнозираната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија, или на споредба на прогнозираната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на балансен капацитет или споделување резерви и реалната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија.

4. Методот на одредување на цените, механизмот за гаранција и распределбата на приходите од загушувањето за меѓузонскиот капацитет што е доделен за размена на балансен капацитет или распределба на резервите преку процес базиран на пазарот треба да обезбедат еднаков третман со меѓузонскиот капацитет доделен за размена на енергија.

5. Меѓузонскиот капацитет доделен за размена на балансен капацитет или споделување резерви преку процес на распределба се користи само за размена на балансен капацитет или споделување резерви и поврзана размена на балансна енергија.

Процес на распределба базиран на анализа на економската ефикасност

1. Во рок од две години од влегувањето во сила на оваа регулатива, сите ОПС од даден буџетски регион можат да развијат предлог за методологија за распределба на меѓузонски капацитет врз основа на анализа на економската ефикасност. Таквата методологија се применува за размена на балансниот капацитет или споделување резерви со договорен период од повеќе од еден ден и кога договорот е склучен повеќе од една недела пред обезбедувањето на балансниот капацитет. Методологијата треба да вклучува:

(а) правила и начела за распределба на меѓузонскиот капацитет врз основа на анализа на економската ефикасност;

(б) детален опис за тоа како да се утврди прогнозираната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на балансниот капацитет или споделување на резервите и процена на пазарната вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија;

(в) детален опис на методот на одредување на цените, механизмот за гаранција и споделувањето на приходите од загушувањето за меѓузонскиот капацитет што е распределен врз основа на анализа на економската ефикасност;

(г) максималната количина доделен меѓузонски капацитет за размена на балансен капацитет или споделување резерви во согласност со став 2.

2. Распределбата на меѓузонскиот капацитет врз основа на анализа на економската ефикасност се ограничува на 5 % од расположливиот капацитет за размена на енергија од претходната релевантна календарска година помеѓу соодветните зони на наддавање или, во случај на нови интерконектори, 10 % од вкупниот инсталиран технички капацитет на тие нови интерконектори. Ова ограничување на количината не може да се применува за границите на зоните за наддавање поврзани преку интерконектори на еднонасочна струја сè додека ко-оптимизираните или процесите базирани на пазарот на распределба не се хармонизираат на ниво на Унијата во согласност со член 38(3).

3. Методологијата за распределба на меѓузонскиот капацитет врз основа на анализа на економска ефикасност треба да се базира на споредба на прогнозираната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на балансниот капацитет или споделување резерви и прогнозираната пазарна вредност на меѓузонскиот капацитет за размена на енергија.

4. Методот на одредување цени, механизмот за гаранција и споделувањето на приходите од загушувањето за меѓузонскиот капацитет што е доделен за размена на балансниот капацитет или споделување резерви врз основа на анализа на економска ефикасност треба да обезбеди еднаков третман со меѓузонскиот капацитет доделен за размена на енергија.

5. ОПС наведени во став 1 треба да развијат предлог за список на секоја поединечна распределба на меѓузонски капацитет врз основа на анализа на економската ефикасност. Таквиот список треба да вклучува:

(а) спецификација на границата на зоната на наддавање;

(б) количината на доделен меѓузонски капацитет;

(в) периодот во кој меѓузонскиот капацитет би бил доделен за размена на балансниот капацитет или споделување резерви;

(г) економска анализа што ја оправдува ефикасноста на таквата распределба.

6. ОПС наведени во став 1 треба повторно да ја проценат вредноста на доделениот меѓузонски капацитет во процесот на набавка на балансниот капацитет и да го ослободат доделениот меѓузонски капацитет кој повеќе не е корисен за размена на балансниот капацитет или споделување резерви.

Користење на меѓузонски капацитет од страна на давателите на услуги за балансирање

1. Давателите на услуги за балансирање кои имаат договор за балансен капацитет со ОЕПС врз основа на моделот ОЕПС-ДУБ во согласност со член 35 имаат право да користат меѓузонски капацитет за размена на балансен капацитет доколку се носители на права за физички пренос.

2. Давателите на услуги за балансирање кои користат меѓузонски капацитет за размена на балансен капацитет врз основа на моделот ОЕПС-ДУБ во согласност со член 35 ги номинираат своите права за физички пренос за размена на балансен капацитет на засегнатите ОЕПС-и. Ваквите права за физички пренос им даваат право на нивните носители да ја номинираат размената на балансната енергија на засегнатите ОЕПС-и и затоа се изземени од примената на начелото „употреби или продај“ (UIOSI).

3. Меѓузонскиот капацитет доделен за размена на балансниот капацитет во согласност со став 2 се смета како веќе доделен меѓузонски капацитет во пресметките на меѓузонскиот капацитет.

ГЛАВА V

ПОРАМНУВАЊЕ

ПОГЛАВЈЕ 1

Начела на порамнувањето

Член 44

Општи начела

1. Процесите на порамнувањето треба:

(а) да воспостават соодветни економски сигнали кои ја одразуваат состојбата на дебалансот;

(б) да обезбедат дека дебалансите се пресметуваат по цена што ја одразува вредноста на енергијата во реално време;

(в) да обезбедат стимулации за страните одговорни за балансирање да бидат балансирани или да му помогнат на системот да го врати својот баланс;

(г) да ја олеснат хармонизација на механизмите за порамнување на дебалансот;

(д) да обезбедат стимулации за операторите на преносни системи да ги исполнат своите обврски во согласност со член 127, член 153, член 157 и член 160 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485 како што е адаптирано и усвоено од страна на Министерскиот совет Одлука 2022/03/МС-EnC;;

(ѓ) да избегнат нарушувачки стимулации за страните одговорни за балансирање, давателите на услуги за балансирање и ОЕПС-и;

(е) да ја поддржат конкуренцијата меѓу учесниците на пазарот;

(ж) да обезбедат стимулации за давателите на услуги за балансирање да нудат и испорачуваат услуги за балансирање на поврзувачкиот ОЕПС;

(з) да обезбедат финансиска неутралност на сите ОЕПС-и.

2. Секој релевантен регулаторен орган во согласност со член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944, како што е адаптирано и усвоено со Одлуката на Министерскиот совет бр. 2021/13/МС-EnC треба да обезбеди дека сите ОЕПС под негова надлежност нема да претрпат економски добивки или загуби во однос на финансискиот резултат од порамнувањето во согласност со Поглавјата 2, 3 и 4 од овој наслов, во текот на регулаторниот период како што е дефиниран од страна на надлежниот регулаторен орган, и треба да обезбеди дека секој позитивен или негативен финансиски резултат како резултат на порамнувањето во согласност со Поглавјата 2, 3 и 4 од овој наслов се пренесува на корисниците на мрежата во согласност со важечките национални правила.

3. Секој ОЕПС може да развие предлог за дополнителен механизам за порамнување одделен од порамнувањето на дебалансот, за да ги порамни трошоците за набавка на балансен капацитет во согласност со Поглавје 5 од овој наслов, административните трошоци и другите трошоци поврзани со балансирањето. Дополнителниот механизам за порамнување се применува на страните одговорни за балансирање. Ова би требало по можност да се постигне со воведување на функција за одредување на цените за недостиг. Доколку ОЕПС-и изберат друг механизам, тие треба да го оправдаат тоа во предлогот. Таквиот предлог подлежи на одобрување од надлежниот регулаторен орган.

4. Секое внесување или повлекување на моќност во или од област за планирање на ОЕПС се уредува во согласност со Поглавје 3 или Поглавје 4 од Наслов V.

ПОГЛАВЈЕ 2

Порамнување на балансната енергија

Член 45

Пресметка на балансната енергија

1. Во однос на порамнувањето на балансната енергија барем за процесот на обновување на фреквенцијата и процесот на замена на резервата, секој ОЕПС треба да воспостави постапка за:

(а) пресметка на активираната количина балансна енергија врз основа на побарано или измерено активирање;

(б) барање за повторна пресметка на активираниот волумен на балансна енергија.

2. Секој ОЕПС треба да ја пресмета активираната количина балансна енергија според постапките во согласност со став 1 точка(а) барем за:

(а) секој период на порамнување на дебалансот;

(б) неговите области на дебаланс;

(в) секоја насока, со негативен знак што означува релативно повлекување од страна на ДУБ и позитивен знак што означува релативно внесување од страна на ДУБ.

3. Секој поврзувачки ОЕПС ги порамнува сите активирани количини балансна енергија пресметани во согласност со став 2, со засегнатите даватели на услуги за балансирање.

Член 46

Балансна енергија за процесот на одржување на фреквенцијата

1. Секој поврзувачки ОЕПС може да ја пресмета и порамни активираната количина балансна енергија за процесот на одржување на фреквенцијата со давателите на услуги за балансирање во согласност со ставовите 1 и 2 од член 45.

2. Цената на активираната количина на балансната енергија, која може да биде позитивна, еднаква на нула или негативна, за процесот на одржување на фреквенцијата, се одредува за секоја насока како што е дефинирано во табела 1:

Табела 1
Плаќање за балансна енергија

Позитивна балансна енергија	Негативна балансна енергија	
Позитивна балансна енергија	Плаќање од ОЕПС до ДУБ	Плаќање од ДУБ до ОЕПС
Негативна балансна енергија	Плаќање од ДУБ до ОЕПС	Плаќање од ОЕПС до ДУБ

Член 47

Балансна енергија за процесот на обновување на фреквенцијата

1. Секој поврзувачки ОЕПС може да ја пресмета и порамни активираната количина балансна енергија за процесот на обновување на фреквенцијата со давателите на услуги за балансирање во согласност со ставовите 1 и 2 од член 45.

2. Цената, која може да биде позитивна, еднаква на нула или негативна, на активираните количини балансната енергија за процесот на обновување на фреквенцијата се дефинира за секоја насока во согласност со член 30 како што е дефинирано во табела 1.

Член 48

Балансна енергија за процесот на замена на резервите

1. Секој поврзувачки ОЕПС може да ја пресмета и порамни активираната количина балансна енергија за процесот на замена на резервите со давателите на услуги за балансирање во согласност со ставовите 1 и 2 од член 45.

2. Цената, позитивна, нула или негативна, на активираниот волумен на балансна енергија за процесот на замена на резервите се дефинира за секоја насока во согласност со член 30 како што е дефинирано во табела 1.

Член 49

Прилагодување на дебалансот кон балансно одговорната страна

1. Секој ОЕПС треба да пресмета прилагодување на дебалансот што ќе се примени на засегнатите страни одговорни за балансирање за секоја активирана понуда за балансна енергија.

2. За областите на дебаланс каде што се пресметуваат неколку конечни позиции за една балансно одговорна страна во согласност со член 54(3), може да се пресмета прилагодување на дебаланс за секоја позиција.

3. За секое прилагодување на дебалансот, секој ОЕПС треба да ја утврди активираната количина балансната енергија пресметана во согласност со член 45 и секоја количина активирана за цели различни од балансирање.

Пресметка на размените на енергија помеѓу ОЕПС**Член 50****Планирани размени на енергија**

1. Во рок од една година од денот на влегување во сила на овие правила, сите ОЕПС-и треба да применат заеднички правила за порамнување што се применуваат за сите планирани размени на енергија како резултат на еден или повеќе од следниве процеси во согласност со членовите 146, 147 и 148 од Регулативата (ЕУ) 2017/1485.

2. Секоја функција за порамнување на ОЕПС-ОЕПС треба да го изврши порамнувањето во согласност со правилата за порамнување во согласност со член 5 став (2) точка (з).

3. Во рок од една година од денот на влегување во сила на овие правила, сите ОЕПС-и кои вршат планирана размена на енергија во рамките на синхроната област на континентална Европа ќе ги применуваат заедничките правила за порамнување ОЕПС-ОЕПС за планираните размени на енергија во согласност со член 5 став (2) точка (j).

4. Сите ОЕПС-и треба да воспостават координиран механизам за прилагодувања на порамнувањата помеѓу сите ОЕПС-и.

Член 51**Непланирани размени на енергија**

1. Во рок од една година од денот на влегување во сила на овие правила, сите ОЕПС-и на континентална Европа синхронизираната област треба да примени заеднички правила за порамнување што се применуваат за сите непланирани размени на енергија во согласност со член 5 став (2) точка (к).

ПОГЛАВЈЕ 4

Порамнување на дебаланс**Член 52****Порамнување на дебаланс**

1. Секој ОЕПС или, каде што е релевантно, трета страна врши порамнување во рамките на својата област за планирање или области за планирање, кога е соодветно, со секоја балансно одговорна страна за секој период на порамнување на дебаланс во согласност со член 53, на сите пресметани дебаланси во согласност со член 49 и член 54 во однос на соодветната цена за дебаланс пресметана во согласност со член 55.

2. Во рок од една година од денот на влегување во сила на овие правила, сите ОЕПС-и треба да ги применат хармонизираните одредби за главните карактеристики на порамнување на нерамнотежата согласно член 52 член(2) од Регулативата (ЕУ) 2017/2195 во согласност со член 5 став (2)точка (s) од оваа регулатива.

Член 53**Период на порамнување на дебаланс**

1. Во рок од една години од денот на влегување во сила на овие правила, сите ОЕПС-и применуваат период на порамнување на дебаланс од 15 минути во сите области за планирање, осигурувајќи дека сите граници на пазарната временска единица се совпаѓаат со границите на периодот на порамнување на дебаланс.

Пресметка на дебалансот

1. ОЕПС на секоја договорна страна треба да ги пресмета, во рамки своите области за планирање, кога е соодветно, конечната позиција, доделената количина, прилагодувањето на дебалансот и самиот дебаланс.

- (а) за секоја страна одговорна за балансот;
- (б) за секој период на порамнување на дебалансот;
- (в) во секоја област на дебалансот.

2. Областа на дебаланс треба да биде еднаква на областа за планирање, освен во случај на модел со централно диспечирање, каде што областа на дебаланс може да претставува дел од областа за планирање.

3. До спроведувањето на член 52 став (2), секој ОЕПС ја пресметува конечната позиција на страната одговорна за баланс користејќи еден од следниве пристапи:

(а) страната одговорна за баланс има една конечна позиција, која е еднаква на збирот на нејзините распореди за надворешна трговија и нејзините распореди за домашна трговија;

(б) страната одговорна за баланс има две конечни позиции: првата е еднаква на збирот на нејзините распореди за надворешна трговија и нејзините распореди за домашна трговија од производство, а втората е еднаква на збирот на нејзините распореди за надворешна трговија и нејзините распореди за домашна трговија од потрошувачка;

(в) во модел со централно диспечирање, страната одговорна за баланс може да има повеќе конечни позиции по област на дебаланс, кои се еднакви на планови за производство на електрична енергија од електрани или планови за потрошувачка од потрошувачки објекти.

4. Секој ОЕПС треба да ги утврди правилата за:

- (а) пресметка на конечната позиција;
- (б) одредување на доделената количина;
- (в) одредување на прилагодувањето на дебалансот во согласност со член 49;
- (г) пресметка на дебалансот;
- (д) поттикнување на повторна пресметка на дебалансот од страна на страната одговорна за баланс.

5. Доделената количина не смее да се пресметува за страна одговорна за баланс која не опфаќа внесувања или повлекувања.

6. Со дебалансот се покажуваат големината и насоката на трансакција за порамнување помеѓу страната одговорна за баланс и ОЕПС; дебалансот може алтернативно да има:

- (а) негативен знак, што укажува на дефицит кај страната одговорна за баланс;
- (б) позитивен знак, што укажува на вишок кај страната одговорна за баланс.

Член 55

Цена на дебаланс

1. ОЕПС на секоја договорна страна треба да утврди правила за пресметка на цената на дебалансот, која може да биде позитивна, нула или негативна, како што е дефинирано во табела 2:

Плаќање за дебаланс

	Позитивна цена на дебаланс	Негативна цена на дебаланс
Позитивен дебаланс	Плаќање од ОЕПС до БОС	Плаќање од БОС до ОЕПС
Негативен дебаланс	Плаќање од БОС до ОЕПС	Плаќање од ОЕПС до БОС

2. Правилата во согласност со став 1 треба да вклучуваат дефиниција за вредноста на неизвршената активација на балансна енергија од резерви за обновување на фреквенција или заменски резерви.

3. Секој ОЕПС треба да ја утврди цената на дебалансот за:

- (а) секој период на порамнување на дебалансот;
- (б) неговите области за дефинирање цена на дебаланс;
- (в) секоја насока на дебалансот.

3. Цената на дебалансот за негативен дебаланс не смее да биде пониска од, алтернативно:

(а) пондерираната просечна цена за позитивно активирана балансна енергија од резерви за обновување на фреквенција и заменски резерви;

(б) во случај кога не се случила активација на балансна енергија во ниту една насока во текот на периодот на порамнување на дебаланс, вредноста на неизвршената активација на балансна енергија од резерви за обновување на фреквенција или заменски резерви.

4. Цената на дебалансот за позитивен дебаланс не смее да биде повисока од, алтернативно:

(а) пондерираната просечна цена за негативно активирана балансна енергија од резерви за обновување на фреквенција и заменски резерви;

(б) во случај кога не се случила активација на балансна енергија во ниту една насока во текот на периодот на порамнување на дебаланс, вредноста на неизвршената активација на балансна енергија од резерви за обновување на фреквенција или заменски резерви.

5. Во случај кога и позитивна и негативна балансна енергија од резерви за обновување на фреквенција или заменски резерви биле активирани во текот на истиот период на порамнување на дебаланс, цената на порамнување на дебалансот треба да се утврди за позитивен и негативен дебаланс врз основа на најмалку едно од начелата во согласност со ставовите 4 и 5.

ПОГЛАВЈЕ 5**Порамнување на балансниот капацитет****Член 56****Набавка во рамки на областа за планирање**

1. Секој ОЕПС на областа за планирање што користи понуди за балансен капацитет треба да утврди правила за порамнување најмалку за резерви за обновување на фреквенција и заменски резерви, во согласност со барањата утврдени во член 32.

2. Секој ОЕПС на областа за планирање што користи понуди за балансен капацитет треба да ги порамни најмалку сите набавени резерви за обновување на фреквенција и заменски резерви, во согласност со барањата утврдени во член 32.

Набавка надвор од областа за планирање

1. Сите ОЕПС-и кои разменуваат балансен капацитет треба да утврдат правила за порамнување на набавениот балансен капацитет во согласност со член 33 и член 35.
2. Сите ОЕПС-и кои разменуваат балансен капацитет треба заеднички да го порамнат набавениот балансен капацитет користејќи ја функцијата за порамнување ОЕПС-ОЕПС во согласност со член 33. ОЕПС-и кои разменуваат балансен капацитет врз основа на моделот ОЕПС-ДУБ треба да го порамнат набавениот балансен капацитет во согласност со член 35.
3. Сите ОЕПС-и кои разменуваат балансен капацитет треба да утврдат правила за порамнување на распределбата на меѓузонскиот капацитет во согласност со Поглавје 2 од Наслов IV.
4. Сите ОЕПС-и кои разменуваат балансен капацитет треба да го порамнат распределениот меѓузонски капацитет во согласност со Поглавје 2 од Наслов IV.

НАСЛОВ VI**АЛГОРИТАМ****Член 58****Алгоритам за балансирање**

1. Во предлогот во согласност со член 33, два или повеќе ОЕПС кои разменуваат балансен капацитет треба да развијат алгоритми кои ќе ги користат функциите за оптимизација на набавката на балансен капацитет при набавката на понуди за балансен капацитет. Тие алгоритми треба да:
 - (а) ја минимизираат вкупната цена за набавка на сите заеднички набавени капацитети за балансирање;
 - (б) доколку е применливо, да ја земат предвид достапноста на меѓузонскиот капацитет, вклучувајќи можни трошоци за негово обезбедување.
2. Сите алгоритми развиени во согласност со овој член треба:
 - (а) да ги почитуваат ограничувањата за оперативна сигурност;
 - (б) да ги земат предвид техничките и мрежните ограничувања;
 - (в) доколку е применливо, да го земат предвид достапниот меѓузонски капацитет.

НАСЛОВ VII**ИЗВЕСТУВАЊЕ****Член 59****Европски извештај за интеграција на балансните пазари**

1. При следење на спроведувањето на Регулативата (ЕУ) 2017/2195 во согласност со нејзиниот член 59, ENTSO за електрична енергија, постапувајќи во согласност со член 3 од Процедуралниот акт бр. 2022/01/МС-EnC, ќе го прошири овој извештај за да ги вклучи и Договорните страни, каде што е изводливо..

2. Пред доставувањето на конечниот извештај, ENTSO за електрична енергија, постапувајќи во согласност со член 3 од Процедуралниот закон бр. 2022/01/МС-ЕнС треба да достави предлогнацрт-извештај развиен согласно став 1 Предлогот треба да се достави до ECRB, која има право да побара измени во рок од два месеца по доставувањето на предлогот.

3. Извештајот во согласност со став 1 треба исто така да содржи резиме на англиски јазик од секој извештај на ОЕПС за балансирање во согласност со член 60.

4. Извештаите треба да обезбедат расчленети информации и индикатори за секоја област за планирање, секоја граница на зона на тргување или секој блок LFC.

5. ЕНТСО-Е треба да ги објави извештаите на интернет и да ги достави до ECRB најдоцна шест месеци по завршувањето на годината на која се однесуваат.

Член 60

Извештај на ОЕПС за балансирање

1. Најмалку еднаш на секои две години, секој ОЕПС треба да објави извештај за балансирање кој ги опфаќа претходните две календарски години, при што ќе се почитува доверливоста на информациите во согласност со член 11.

2. Извештајот за балансирање треба да:

(а) вклучува информации во врска со обемот на достапни, набавени и користени специфични производи, како и образложение за специфичните производи предмет на услови во согласност со член 26;

(б) да обезбеди резиме на димензионирањето на резервниот капацитет, вклучително оправдување и објаснување за пресметаните барања за резервен капацитет;

(в) да обезбеди резиме на оптималното обезбедување на резервен капацитет, вклучително оправдување за обемот на балансниот капацитет;

(г) да ги анализира трошоците и придобивките, како и можните неефикасности и нарушувања поради постоењето на специфични производи во однос на конкуренцијата и фрагментацијата на пазарот, учеството на реакција на побарувачката и обновливи извори на енергија, интеграцијата на балансните пазари и непланираните ефекти врз другите пазари за електрична енергија;

(д) да ги анализира можностите за размена на балансен капацитет и споделување на резервите;

(ѓ) да обезбеди објаснување и оправдување за набавката на балансен капацитет без размена на балансен капацитет или споделување на резервите;

(е) да ја анализира ефикасноста на функциите за оптимизација на активирањето на балансната енергија од резервите за обновување на фреквенција и, ако е применливо, од заменските резерви.

3. Извештајот за балансирање треба да биде на англиски јазик или барем да содржи резиме на англиски јазик.

4. Врз основа на претходно објавените извештаи, надлежниот регулаторен орган во согласност со Член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944 како што е адаптирана и усвоена со Одлуката 2021/13/МС на Министерскиот совет ЕнС има право да побара измени во структурата и содржината на следниот извештај на ОЕПС за балансирање.

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИ И ПРИДОБИВКИ

Член 61

Анализа на трошоци и придобивки

1. Кога ОЕПС се обврзани да спроведат анализа на трошоци и придобивки во согласност со Овие правила, тие треба да ги утврдат критериумите и методологијата за анализа на трошоци и придобивки и да ги достават до надлежните регулаторни органи во согласност со Член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944 како што е адаптирана и усвоена со Одлуката 2021/13/МС на Министерскиот совет ЕнС најмалку шест месеци пред започнувањето на анализата. Надлежните регулаторни органи имаат право заеднички да побараат измени на критериумите и методологијата.

2. Анализата на трошоци и придобивки треба најмалку да ги земе предвид:

- (а) техничката изводливост;
- (б) економската ефикасност;
- (в) влијанието врз конкуренцијата и интеграцијата на балансните пазари;
- (г) трошоците и придобивките од спроведувањето;
- (д) влијанието врз европските и националните трошоци за балансирање;
- (ѓ) потенцијалното влијание врз цените на европскиот пазар на електрична енергија;
- (е) способноста на ОЕПС-и и страни одговорни за балансирање да ги исполнат своите обврски;

(ж) влијанието врз учесниците на пазарот во однос на дополнителните технички или ИТ барања, проценето во соработка со засегнатите страни.

3. Сите засегнати ОЕП- треба да ги достават резултатите од анализата на трошоци и придобивки до сите релевантни регулаторни органи, заедно со оправдан предлог за решавање на можните проблеми идентификувани во анализата на трошоци и придобивки.

НАСЛОВ IX

ОТСТАПУВАЊА И НАДЗОР

Член 62

Отстапувања

1. Регулаторниот орган во согласност со Член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/944 како што е адаптирана и усвоена со Одлуката 2021/13/МС на Министерскиот совет ЕнС може, по барање на ОЕПС или по сОЕПСствена иницијатива, да им додели на релевантните ОЕПС отстапување од една или повеќе одредби на Овие правила во согласност со ставовите од 2 до 12.

2. ОЕПС може да побара отстапка од следните барања:

(а) роковите до кои ОЕПС треба да ги користи европските платформи во согласност со членовите 19 став (5), 20 став (6), 21 став (6) и 22 став(5);

(б) дефинирањето на времето на затворање на пазарот за интегриран систем за планирање во модел на централно диспечирање во согласност со член 24(5) и можноста за промена на понудите во интегрираниот систем за планирање во согласност со член 24 став(6);

(в) максималниот обем на меѓузонски капацитет распределен преку процес базиран на пазар или процес базиран на анализа на економска ефикасност во согласност со член 41 став (2) или член 42 став (2) од Регулацијата (ЕУ) 2017/2195;;

(г) хармонизацијата на периодот за порамнување на дебаланс во согласност со член 53 став (1);

(д) спроведувањето на барањата во согласност со членовите 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56 и 57.

3. Процесот за отстапување треба да биде транспарентен, недискриминаторен, непристрасен, добро документиран и базиран на образложено барање.

4. ОЕПС-и треба да поднесат писмено барање за отстапување до надлежниот регулаторен орган најдоцна шест месеци пред денот на примената на одредбите од кои се бара отстапувањето.

5. Барањето за отстапување треба да ги вклучува следниве информации:

(а) одредбите од кои се бара отстапување;

(б) бараниот период на отстапување;

(в) детален план и временска рамка со кои се наведува како ќе се решат и обезбедат спроведувањето на засегнатите одредби од овие правила по истекот на периодот на отстапувањето;

(г) процена на последиците од побараното отстапување врз соседните пазари;

(д) процена на можните ризици за интеграцијата на балансните пазари низ Европа предизвикани од побараната отстапка.

6. Надлежниот регулаторен орган треба да донесе одлука за секое барање за отстапување во рок од шест месеци од денот по приемот на барањето. Овој рок може да се продолжи за три месеци пред неговото истекување доколку надлежниот регулаторен орган побара дополнителни информации од ОЕПС што ја бара отстапката. Дополнителниот рок започнува од денот кога ќе бидат добиени целосните информации.

7. ОЕПС што го бара отстапувањето треба да ги достави сите дополнителни информации побарани од надлежниот регулаторен орган во рок од два месеци од побарувањето. Ако ОЕПС не ги достави побараните информации во тој рок, барањето за отстапување се смета за повлечено, освен ако, пред истекот на рокот:

(а) надлежниот регулаторен орган одлучи да даде продолжување на рокот;

(б) ОЕПС ги извести надлежните органи со образложена пријава дека барањето за отстапување е комплетно.

8. При оценувањето на барањето за отстапување или пред да се одобри отстапување по сОЕПСвена иницијатива, надлежниот регулаторен орган треба да ги разгледа следниве аспекти:

(а) тешкотиите поврзани со спроведувањето на засегнатите одредби;

(б) ризиците и последиците од засегнатите одредби во однос на оперативната сигурност;

(в) преземените мерки за олеснување на спроведувањето на засегнатите одредби;

(г) влијанијата од неспроведувањето на засегнатите одредби во однос на недискриминација и конкуренција со другите учесници на европскиот пазар, особено во делот на управувањето со побарувачката и обновливите извори на енергија;

(д) влијанијата врз вкупната економска ефикасност и инфраструктурата на паметните мрежи;

(е) влијанијата врз другите области за планирање и вкупните последици врз процесот на интеграција на европскиот пазар.

9. Надлежниот регулаторен орган треба да донесе образложена одлука во врска со барањето за отстапување или за отстапување доделено по сопствена иницијатива. Доколку надлежниот регулаторен орган одобри отстапување, тој го одредува неговото времетраење. Отстапување може да се одобри само еднаш и за максимален период од две години, освен за отстапувањата од ставовите 2 точка (в) и 2 точка(г), кои може да се одобрат до 1 јануари 2030 година.

10. Надлежниот регулаторен орган треба да ја извести својата одлука до ОЕПС, до ECRB и до и Секретаријатот на Енергетската заедница. Одлуката исто така треба да биде објавена на неговата интернет-страница.

11. Надлежните регулаторни органи треба да водат регистар на сите отстапувања што ги одобриле или одбиле и да ѝ обезбедат на ECRB ажуриран и консолидиран регистар најмалку еднаш на секои шест месеци, со копија до ENTSO-E.

12. Регистарот треба особено да содржи:

- (а) одредби за кои е одобрено или одбиено отстапувањето;
- (б) содржината на отстапувањето;
- (в) причините за одобрување или одбивање на отстапувањето;
- (г) последиците што произлегуваат од одобрувањето на отстапувањето.

Член 63

Следење

1. Секретеријатот треба да го следи спроведувањето на овие правила од страна на договорните страни. ОЕПС-и на договорните страни треба да им ги достават на Секретаријатот информациите потребни за извршување на задачите во согласност со ставот 1.

2. Учесниците на пазарот и другите релевантни организации за интеграцијата на балансните пазари на електрична енергија, Договорните страни ќе ги достават до Секретаријатот информациите потребни за мониторинг во согласност со ставот 1, освен информациите што веќе ги добиле надлежните регулаторни органи во согласност со член 59 од Директивата (ЕУ) 2019/994, како што е адаптирана и усвоена со Одлуката на Министерскиот совет 2021/13/МС-EnC, ECRB, ACER.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 64

Влегување во сила

1. Овие правила влегуваат во сила осмиот ден од денот на нивното објавување во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе се применуваат по истек на една година од денот на нивното влегување во сила.

2. ОЕПС е должен, по нивното донесување, да достави известување за овие правила до Секретаријатот на Енергетската заедница, во согласност со обврските кои произлегуваат од примената на Регулатива (ЕУ) 2015/2195 како што е адаптирана и донесена со Одлука на Министерскиот совет 2022/03/МС-EnC и релевантните одлуки на Енергетската заедница.

3. До отпочнување со примена на овие правила ќе се применуваат Правила за балансирање на електроенергетскиот систем („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 179/19, 242/19, 49/20, 7/21, 146/21, 263/21, 289/21, 281/22, 114/23, 284/23, 271/24 и 88/25)

4. Одредбите од членовите 39, 40, 41 и 42 на овие правила ќе се применуваат од денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Бр. 09-2606/1
30 април 2026 година
Скопје

АД МЕПСО
Генерален директор,
Доц. др. **Бурим Латифи**, с.р.